

SAK

M I S E T

Etelä-Savon
ammattiopisto

MIKKELIN SEUDUN

MAAHANMUUTTO-OHJELMA 2008-2015

TIIVISTELMÄ

MIKKELIN SEUDUN MAAHANMUUTTO-OHJELMAN TAVOITTEET 2008-2015

MAAHANMUUTTO-OHJELMAN TOIMENPITEET JA VASTUUTAHOT 2008-2015

1. MIKSI MAAHANMUUTTO-OHJELMAA TARVITAAN?	1
1.1 Yleiset lähtökohdat	1
1.2 Ulkomaalaisten määrä Mikkelin seudulla ja työvoiman tarve v. 2015	1
2. KOTOUTUMINEN MIKKELIN SEUDULLE JA SEUDUN BRANDAUS	4
2.1 Monikulttuurisuuden haasteet	4
2.2 Kotoutumisen edistäminen Mikkelin seudulla	5
2.3 Syrjäytymisen ehkäiseminen	6
2.4 Markkinointi, seutukaupungin brandi	7
2.5 Maahanmuuttoon liittyviä tutkimuksia	7
3. LAINSÄÄDÄNTÖ JA VIRANOMAISTAHOT	8
3.1 Ulkomaalaislaki	8
3.2 Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta	8
3.3 Yhdenvertaisuuslaki	8
3.4 Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupa	9
3.5 Etelä-Savon TE -keskuksen ulkomaisen työvoiman käytön alueellinen linjaus	9
4. MAAHANMUUTTOTYYPIT	10
4.1 Työperusteinen maahanmuutto	10
4.2 Humanitaarinen maahanmuutto	11
4.3 Kansainväliset opiskelijat	11
4.4 Paluumuutto	11
5. PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE	12
5.1 Kunnan palvelut	12
5.1.1 Mikkelin maahanmuuttajapalvelut	12
5.1.2 Asumispalvelut	13
5.1.3 Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	13
5.1.4 Päivähoito- ja esiopetus	14
5.1.5 Koulutuspalvelut	14
5.1.6 Kulttuuri ja vapaa-aikapalvelut	14
5.2 Elinkeinopalvelut ja yrittäminen	15
5.3 Työvoimapalvelut	16
5.3.1 Työvoimakoulutus	17
5.4 Kela	17
5.5 Tulkkipalvelut	18
5.6 Maistraatti	18
5.7 Monikulttuurikeskus Mimosa	18
6. SEUDUN MAAHANMUUTTOPROJEKTIN ESITTELY	19
6.1 Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa	19
6.2 Itä-Suomi aktiivisen maahanmuuttopolitiikan pilottialueeksi - Makrohanke 14	20
6.3 Russia Services	20
6.4 Vaaksa	21
6.5 TEESA – Työtä ja elämää Etelä-Savossa	21
LIITTEET JA YHTEYSTIEDOT	23

TIIVISTELMÄ

Tämä asiakirja pohjautuu Etelä-Savon maakunnan ja TE-keskuksen 2004 tekemään [maahanmuuttostrategiaan](#) vuosille 2005-2015. Maahanmuutto-ohjelma on päivitetty v. 2008 aikana Mikkelin seudulle (Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala ja Ristiina). Vastaavanlaiset ohjelma-asiakirjat on päivitetty samanaikaisesti Juvan, Pieksämäen ja Savonlinnan seuduilla. Näistä neljästä seutustrategiasta kootaan yksi koko maakuntaa kattava maahanmuutto-ohjelma.

Mikkelin seudulla asiakirjaa päivitettiin yhteistyössä valtion, kuntien ja eri projektien asiantuntijoiden kanssa. Työryhmän mielestä maahanmuuttoasiat edellyttävät eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Erityisesti kasvava [työperusteinen maahanmuutto](#) edellyttää uudenlaista yhteistyötä kaikkien toimijoiden kesken. Aiempina vuosina maahanmuuttokeskustelua on hallinnut [humanitaarinen maahanmuutto](#), jonka rooli on edelleen tärkeä erityisesti kunnissa. Kasvava merkitys alueen elinvoimaisuudelle ovat myös seudulle tulevilla [kansainvälisillä opiskelijoilla](#).

Mikkelin seudun kunnat ja muut viranomaiset hyödyntävät maahanmuutto-ohjelmaa omassa työssään ja käyttävät sitä pohjana omalle kotouttamis-, maahanmuutto- ja tasa-arvoa edistävälle toiminnalle. Työryhmä suosittelee, että kunnat seuraisivat ohjelman ja omien maahanmuuttopalveluidensa toteutumista käytännössä esiteltyjen tavoitteiden pohjalta. [Mikkelin kaupungin kotouttamisohjelma](#), päivitetään myös vuoden 2008 aikana. Kaikkien Mikkelin seudun kuntien toivotaan päivittävän kotouttamisohjelmaansa tarvittaessa tai noin kolmen vuoden välein.

Maahanmuuttajien määrä on ollut Mikkelin seudulla tasaisessa kasvussa ja heitä oli v. 2007 vajaat 1100. Maahanmuuttajien työttömyysaste on Mikkelin seudulla n. 20 %, joka on huomattavasti alemmalla tasolla kuin koko Etelä-Savossa, mutta verrattuna yleiseen työttömyysasteeseen noin 10 %-yksikköä korkeammalla tasolla. Maahanmuuttajat tarvitsevat erityistä tukea mm. työllistymisen edistämiseksi.

Työnantajien kasvaneet rekrytointivaikeudet ovat selkeästi muuttaneet asennoitumista ulkomaisen työvoiman palkkaamiseen. Työvoiman- ja koulutuksen tarvetutkimuksen 2008 mukaan peräti 70 % on valmis palkkaamaan tarvittaessa ulkomaista työvoimaa (edellisvuoden tutkimuksen perusteella vastaava lukema oli 40 %). Tämä luo kysyntää EURES -järjestelmälle, Itä-Suomen Business edustustolle ja projekteina toimiville Makrohanke 14 ja Pointti – Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa hankkeille. Kasvaneesta halukkuudesta huolimatta vain n. 2 % työnantajista on käyttänyt tosiasiallisesti ulkomaista työvoimaa.

Lähivuosina tarvitaan konkreettisia toimia, joilla viranomaistahot ja yrittäjät saadaan edistämään työperusteista maahanmuuttoa, huolehtimaan yhä paremmin toimivista palveluista humanitaarisille maahanmuuttajille, työelämälähtöisempää maahanmuuttajille tarkoitettua koulutusta ja asenteiden muokkaamista kansainvälistyvään Mikkelin seutuun.

Tekstissä mainitut asiakokonaisuudet ovat osin suppeita, mutta osasta tekstinkohdista löytyy hyperlinkkejä, joiden avulla lisää tietoa esim. www.migri.fi. Maahanmuutto-ohjelma löytyy sähköisenä www.mol.fi/mikkeli → kansainväliset palvelut sivustolta.

Maahanmuutto-ohjelmasta pyydettiin lausunto Mikkelin seudun kunnilta sekä Mikkelin seudun liitolta. Lausunnot toimitettiin liitolta sekä erikseen Mikkelin ja Hirvensalmen kunnilta. Em. tahot totesivat ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet yhteneviksi Mikkelin seudun tavoitteiden kanssa.

Mikkelin seudun maahanmuutto-ohjelman tavoitteet 2008-2015

- 1) Ulkomaalaisen työvoiman maahanmuutto vastaa ensisijaisesti seudun työmarkkinoiden tarpeisiin ja *työperäistä maahanmuuttoa edistetään aktiivisesti*.
- 2) Varmistetaan seitsemän kunnan hyvinvointistrategioiden toteutuminen ja osaavan työvoiman saatavuus rakentamalla yhteistyömuotoja suomalaisten ja ulkomaisten toimijoiden kesken. Mikkelin seudun päämääränä on olla hyvä työ- ja asumisalue täällä oleville ja tänne muuttaville.
- 3) Varmistetaan kaikille maahanmuuttajille tasapuoliset mahdollisuudet kotoutumiseen tasavertaisina jäseninä oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Tämä edellyttää monipuolisia ja laadukkaita kotouttamispalveluita ja yhdenvertaisuuslaissa kuvatun ns. *positiivisen erityiskohtelun* sallimista maahanmuuttaja-asiakkaille eri viranomaistahoissa.
- 4) Edesautetaan maahanmuuttajia sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään laatimalla seudulle *päivitetty kotouttamisohjelma* kevään 2008 aikana, jossa asetetaan tarkemmat tavoitteet suunnitelmille ja seurannalle.
- 5) Tarjotaan Mikkelin seudulla asuville maahanmuuttajille kaikilla koulutusjärjestelmän tasoilla laadukkaat ja kattavat koulutusväylät ja –palvelut huomioiden heidän erityisen tuen tarpeensa.
- 6) *Edistetään monikulttuurisuutta* ja hyviä etnisiä suhteita kunnioittaen maahanmuuttajien omaa kulttuuria ja uskontoa.
- 7) *Ehkäistään syrjintää* valtaväestön ja maahanmuuttajien välillä sekä rohkaistaan seudun väestöä kansainvälistymään ja opiskelemaan vieraita kulttuureja ja kieliä.
- 8) *Maahanmuuttajat ovat merkittävä voimavara* rakennettaessa Mikkelin seudulle uusia kansainvälisiä yhteyksiä.
- 9) Turvataan pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden oikeudenmukainen kohtelu ja *sitoudutaan sovittuihin kiintiöihin*. Humanitaarisesti vastaanotetuille maahanmuuttajille luodaan edellytykset asua, opiskella ja työllistyä.
- 10) Luodaan hyvät edellytykset maahanmuuttajille yritystoiminnan harjoittamiseksi Mikkelin seudulla.

Maahanmuutto-ohjelman toimenpiteet ja vastuutahot 2008-2015

1) Työperusteista maahanmuuttoa edistetään ensisijaisesti kehittämällä maakunnan alueella työ- ja elinkeinohallinnon Eurooppalaisen työnvälitysjärjestelmän (EURES) ja Makrohanke 14 (mm. www.trud.fi -sivusto) tunnettuutta ulkomaisen työvoiman hankintakanavana. Hyödynnetään Mikkelin seudun elinkeinopalvelu Miset Oy:n, Itä-Suomen Business edustuston ja alueen oppilaitosten (MAMK ja Esedu) asiantuntemusta työperäiseen maahanmuuttoon liittyvissä asioissa.

→ Vastuutahot: Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto, M14, Miset Oy, ISBE, Mikkelin seudun kunnat, yksityiset työvoimanvuokrayritykset

2) Kunnat ovat vastuussa maahanmuuttajien kotouttamisesta. Maahanmuuttajille suunnattuihin palveluihin on (mm. asuntotoimi, päivähoito) resursoitava nykyistä enemmän johtuen lisääntyvästä työperäisistä maahanmuuttajista alueelle ja humanitaaristen maahanmuuttajien määrän pysyessä ennallaan.

→ Vastuutahot: Mikkelin seudun kunnat, Pointti –hanke, työ- ja elinkeinotoimisto, Mimosa ry, Russia Services

3) Jotta Mikkelin seutu olisi hyvä ja houkutteleva työ- ja asumisalue, tämä edellyttää kattavien palveluiden kehittämistä, tarjoamista sekä saatavuutta (esim. Etelä-Savon oma osio eri kielillä www.infopankki.fi -sivustolla, toteutetaan Pointti -hankkeen toimesta). Tiedottamis- ohjaus- ja neuvontapalveluita kehitetään. Aktiivista seudun imagon parantamistyötä tehdään, jotta Mikkelin seutu on tulevaisuudessa kilpailukykyinen ja houkutteleva paikka maahanmuuttajille. Vaikutetaan kantaväestön asenteisiin, jotta maahanmuuttajat kokevat olevansa tervetulleita.

→ Vastuutahot: Mikkelin seudun kunnat, M14, Pointti, alueen yritykset, Mimosa, Oppilaitokset, Mikkelin seudun yrittäjät, Kauppakamari

4) Seudulliset työ- ja elinkeinopalvelut organisoidaan vuoden 2009 alusta palvelemaan entistä paremmin kotouttamis-, työllistymis- ja yrittäjäyyspalveluita Mikkelin työ- ja elinkeinotoimistossa. Toiminnan tehokkuutta parannetaan sujuvalla verkostotyöskentelyllä seudullisten yrityspalveluiden kanssa. Toteutetaan Mikkelin seudun elinkeinostrategian- ja ohjelman toimenpiteet.

→ Vastuutahot: Miset Oy, Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto, Seudulliset yrityspalvelut

5) Selvitetään seudullisen maahanmuuttoasioiden koordinaattorin toimen perustamista vuoteen 2010 mennessä. Maahanmuuttoasioiden koordinaattorin tehtävänä olisi tukea kuntia kotouttamistyössä ja olla apuna työperusteisen maahanmuuton edistämisessä sekä humanitaaristen maahanmuuttajien ohjaamisessa työelämään.

→ Vastuutahot: Mikkelin seudun kunnat, Pointti –hanke, Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto

6) Kehitetään maahanmuuttajille tarkoitettuja kielikoulutuksia työelämälähtöisemmäksi. Selvitetään mahdollisuudet integroida jo varhaisessa vaiheessa maahanmuuttajien ja kantaväestön ammatilliset koulutukset samoihin ryhmiin joustavien henkilökohtaisten opintosuunnitelmien mukaisesti.

→ Vastuutahot: Esedu, Oppilaitokset, Pointti, Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto, Mikkelin seudun kunnat

7) Asiakirjan koostanut työryhmä seuraa kotoutumisasioita säännöllisesti kokoontumalla noin kerran vuodessa yhteistyössä Etelä-Savon maahanmuuttoasiain toimikunnan kanssa. Tapaamisten tuloksena työryhmä antaa tarvittaessa suosituksia, julkisia tilannekatsauksia Mikkelin seudun maahanmuuttoasioista ja toimii seudun kuntien apuna maahanmuuttokysymyksissä.

→ Vastuutahot: Mikkelin seudun kunnat, TE-keskus, Oppilaitokset, työ- ja elinkeinotoimisto, Miset Oy, EK, SAK, Yrittäjät

8) Mikkelin seudun kunnat ja valtion virastot huomioivat yhdenvertaisuussuunnitelmaan monikulttuurisuusasiat ja apuna voi käyttää [monikulttuurisuusasioiden toimintasuunnitelmalomaketta](#). Yhdenvertaisuussuunnitelmat tarjotaan julkaistavaksi www.yhdenvertaisuus.fi sivustolle.

→ Vastuutahot: Mikkelin seudun kunnat, Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto, KELA, Maistraatti, Poliisi, Miset Oy

9) Maahanmuuttotyön toimijoita kootaan yhteen, tavoitteena ”yhden luukun” toimintamalli. Mimosa ry:n ja Mikkelin kaupungin maahanmuuttotoimiston muuttaminen uusiin parempiin tiloihin Pankarantaan edistää tämän tavoitteen toteutumista. Samoissa tiloissa toimii Pointti –hankkeen työntekijä sekä vuoden 2009 alusta MOKU –projektin työntekijä. Samalla edistetään maahanmuuttotyön verkostoitumista mm. aikuiskoulutuksen ohjauspalvelupisteen kanssa.

→ Vastuutahot: Mikkelin seudun kunnat, Mimosa ry, Pointti, Oppilaitokset, työ- ja elinkeinotoimisto

1. MIKSI MAAHANMUUTTO-OHJELMAA TARVITAAN?

1.1 Yleiset lähtökohdat

Etelä-Savon maakuntasuunnitelmassa ja -ohjelmassa varaudutaan maahanmuuttoon, jota Etelä-Savon TE-keskus koordinoi päivittämällä neljä seudullista maahanmuuttostrategiaa ¹ kevään 2008 aikana. Näistä neljästä seutustrategiasta Etelä-Savon TE-keskus ja Maakuntaliitto kokoavat koko maakuntaa kattavan maahanmuutto-ohjelman.

Työperäistä ja muuta maahanmuuttoa silmällä pitäen Etelä-Savon TE-keskus on arvioinut maakuntatasolla, että vuoteen 2015 mennessä tarvittaisiin ulkomaalaista työvoimaa noin 2 000 henkilötyövuotta vakituisiin töihin ja 500 henkilötyövuoden verran maatalouden kausitöihin.

Seudullisessa strategiassa yhdistyy kuntien vastuulla olevien kotouttamishojelmien päivitys ja suunnitelma, jolla seudullisesti valmistaudutaan myös työperusteiseen maahanmuuttoon. Seudullisia maahanmuutto-ohjelmia ovat työstäneet valmisteluryhmät, jotka koostuivat työmarkkinaosapuolten, oppilaitosten, kuntien ja työhallinnon edustajista.

Mikkelin seudun maahanmuuttostrategiaa ovat päivittäneet kevään 2008 aikana:

Boafo-Tulla Pia, pakolaissihteeri, Mikkelin kaupunki
Lappalainen Hilikka, toiminnanjohtaja, Monikulttuurikeskus Mimosa
Järn Sari, puheenjohtaja, Monikulttuurikeskus Mimosa
Hallikainen Minna, projektipäällikkö, Pointti -projekti
Pajarinen Anjelika, palveluneuvoja, Pointti -projekti
Piironen Heikki, kehittämispäällikkö, Miset Oy
Karjalainen Eija, Esedu
Kivivuori Paula, SAK Etelä-Savo
Haavikko Mirja, Etelä-Savon Yrittäjät
Virta Aira, EK.
Miettunen Sanna Teesa –työtä ja elämää Etelä-Savossa
Tuomi Leena, aluekoordinaattori/Etelä-Savo Makrohanke 14
Niskanen Maarit, projektipäällikkö Makrohanke 14
Laitinen Touko, johtava työvoimaneuvoja, Kangasniemen työvoimatoimisto
Shukan Anna, työsuunnittelija, Mikkelin työvoimatoimisto
Horttanainen Vesa, työvoimasuunnittelija, Mikkelin työvoimatoimisto
Valtonen Irma, toimistonjohtaja, Mikkelin työvoimatoimisto
Nyström Pirkko, erikoistyövoimaneuvoja, Mikkelin työvoimatoimisto

1.2 Ulkomaalaisten määrä Mikkelin seudulla ja työvoiman tarve v. 2015

Ulkomaiden kansalaisten määrä on kasvanut Suomessa vuosi vuodelta. Esimerkiksi vuonna 2000 ulkomaalaisia oli 91 074, ja luku on kasvanut vuoteen 2007 mennessä 46 % (132 708). Mikkelin seutua tarkasteltaessa väestön määrän ja ikärakenteen kehitys ei ole ollut paras mahdollinen työmarkkinoiden kannalta viimeisen reilun 10 vuoden aikana. Syntyvyys ja väestön kokonaismäärä on ollut laskeva. Väestön ikärakenne on keskimäärin muuta Etelä-Savon väestöä vähän nuorempaa, mutta silti ikääntyvää aiheuttaen jatkuvaa työikäisten määrän vähentymistä. Kuitenkin vain kasvavalla väestön määrällä ja tasapainoisella ikärakentekehityksellä voidaan turvata Mikkelin seudun hyvinvointi ja kehittyminen.

¹ Etelä-Savon TE-keskuksen neljä seutua ovat Juva, Mikkelä, Pieksämäki ja Savonlinna.

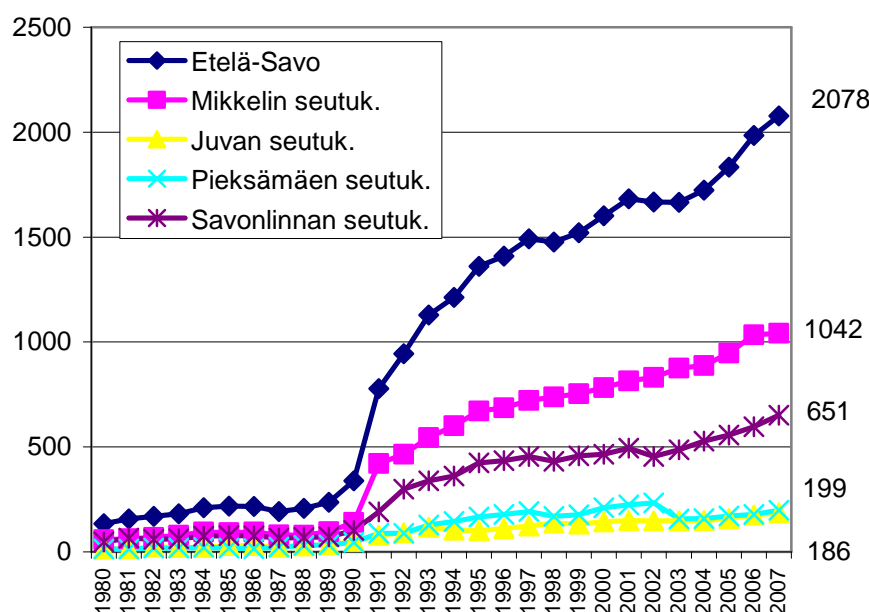
Etelä-Savon TE-keskuksen ja Tilastokeskuksen laatimat kehitysennusteet ja indikaattorit viittaavat siihen, että hyvinvoinnin rakentajia eli uutta aktiivista työvoimaa tarvitaan selvästi lisää Mikkelin seudulle vuosina 2008-2015. Kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy ja työvoiman kysynnässä ja tarjonnassa on näköpiirissä lievä epätasapaino. Siksi aktiivisen työvoiman rekrytointia pitää tukea seudullisella, maakuntaa kattavalla ja Itä-Suomen kanssa tehtävällä yhteistyöllä etsien työvoimaa suunnitelmallisesti Suomen rajojen ulkopuolelta.

Taulukko 1. Työllistävimmät ammatit Mikkelin seudulla v. 2015

Järjestys	Ammatti	Tarvittava määrä vuositasolla
1	Hoitajat (Sairaanhoitaja, lähihoitaja ym.)	100
2	Kone- ja metallialan työntekijät/ asentajat- ja korjaajat	35
3	Siivoojat, hoito/sairaala-apulaiset	35
4	Kuljettajat (auton-, koneen -ja metsäkoneenkuljettajat)	35
5	Myyjät	30
6	Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	30
7	Aineenopettajat	30
8	Hallinnon, myynnin ja rahoituksen asiantuntijat	25
9	Rakennusalan työntekijät	25
10	Teknisten ja muiden alojen asiantuntijat	20

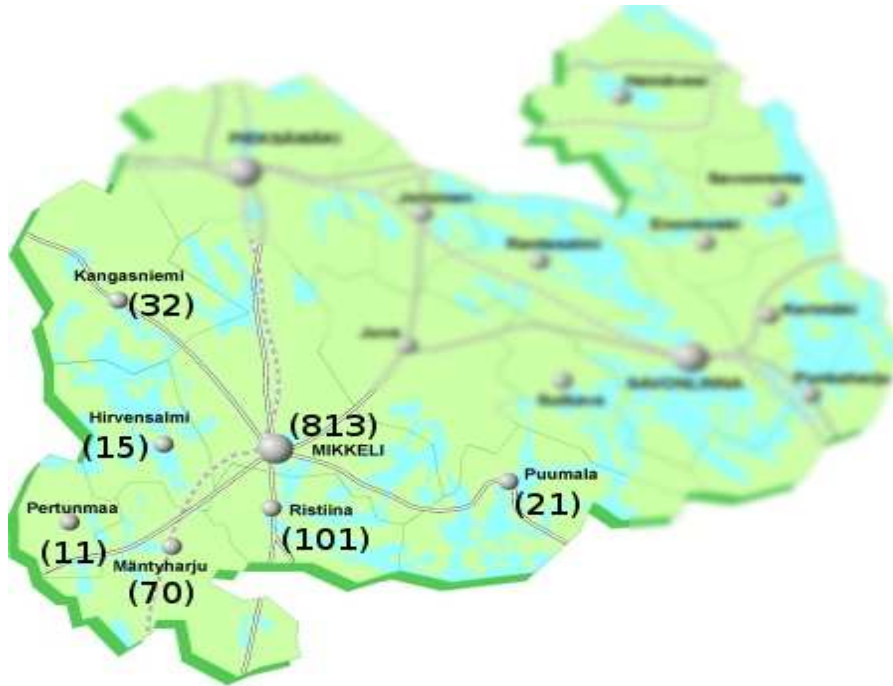
Mikkelin seudulla tarvitaan Etelä-Savon TE-keskuksen laskelmien mukaan muualta Suomesta ja ulkomailta uutta työvoimaa vuosittain noin 100 työntekijää (uuden työvoiman kokonaistarve n. 800/vuosi). Mikkelin seudulla tarvitaan tulevaisuudessa erityisesti metalli-, puu- ja rakennusalan osaajia, sosiaali- ja terveysalan työntekijöitä, liikealan palvelutyöntekijöitä, maatalouden ammattilaisia, korkeasti koulutettuja opettajia ja erityisasiantuntijoita. Lisäksi lähes 100 yrittäjää lopettaa toiminnan vuosittain siirtyessään eläkkeelle, joille tulee löytää jatkaja yrittäjäpolvenvaihdon kautta.

Ulkomaalaiset Mikkelin seudulla ja Etelä-Savossa 1980-2007

Kuva 1 Ulkomaalaiset Mikkelin seudulla 1980-2007

Tuontityövoiman saaminen pysyväisluonteisesti Mikkelin seudulle täytyy olla kaikkien seudun asukkaiden intressi ja sen tuomat hyödyt on tiedostettava. Eräs keino tukea alueen työmarkkinoita ja hyvinvointia on hankkia maahanmuuttajaosaajia mm. Venäjältä ja Baltian maista. Esimerkiksi jo nyt maa- ja puutarhatalouden eräät tuotantoalat Etelä-Savossa ovat pitkälti riippuvaisia ulkomaisesta työvoimasta.

Kuva 2 Ulkomaalaiset Mikkelin seudulla 31.12.2007

Mikkelin seudulla asui vuoden 2006-2007 vuodenvaihteessa 74207 ihmistä Hirvensalmella, Kangasniemellä, Mikkeliissä, Mäntyharjulla, Pertunmaalla, Puumalassa ja Ristiinassa (ks. liite 1). Seudun seitsemän kunnan asukkaista 1,4 % on ulkomaan kansalaisia (enemmän kuin Etelä-Savossa, mutta huomattavasti vähemmän kuin koko maassa), jotka edustavat yhteensä noin 50 eri kansallisuutta. Määrällisesti eniten ulkomaalaisia oli Mikkelin kaupungissa (813), Ristiinassa (101) ja Mäntyharjussa (70). Suhteellisesti eniten ulkomaalaisia oli Ristiinassa ja vähiten Kangasniemellä.

Taulukko 2. kansallisuudet Mikkelin seudulla 31.12.2007

Ulkomaan kansalaiset yhteensä		Ulkomaalaiset työnhakijat		työnhakijoiden osuus kaikista oman maan kansalaisista
kansallisuus	hlöä	kansallisuus		%
1 Venäjä	328	1 Venäjä	125	38 %
2 Afganistan	121	2 Afganistan	57	47 %
3 Viro	111	3 Viro	17	15 %
4 Myanmar	69	4 Myanmar	30	43 %
5 Sudan	66	5 Sudan	24	36 %
Bosnia ja Hertsegovina	61	Bosnia ja Hertsegovina	8	13 %
7 Turkki	30	7 Turkki	11	37 %
8 Ruotsi	25	8 Ruotsi	1	4 %
9 Saksa	21	9 Saksa	5	24 %
10 Thaimaa	21	10 Thaimaa	4	19 %
Yht.	1042	Yht.	332	32 %

Suurimman seudullisen maahanmuuttajaryhmän muodostavat venäläiset. Heitä oli 31.12.2007 kaikkiaan 328 ja työnhakijoina 125. Toiseksi suurin ryhmä oli afgaanit (121). Virolaiset ovat kolmanneksi suurin kansallisuus, kuitenkin vain 15 % heistä oli työvoimatoimiston työnhakijoina. Korkea työnhakijoiden osuus kaikista oman maan kansalaisista indikoi maasta tulleista humanitaarisista maahanmuuttajista – Venäjä, Afganistan, Myanmar, Sudan ja Turkki. Uutena kansallisuutena v. 2008 on tullut maahanmuuttajina irakilaiset. Maahanmuuttajien työnhakijoiden työttömyysaste oli Mikkelin seudulla v. 2006 lopussa 20 %, joka oli noin 10 % -yksikköä Etelä-Savoa alempi. Työttömyysaste Mikkelin seudun kaikilla työttömillä työnhakijoilla oli vastaavana ajankohtana 11 %.

Taulukko 3. Mikkelin seudun ulkomaalaiset työnhakijat

	tukityössä	työssä	työtön	lomaut.	työvoiman ulkopuolella (työvoima- koulutuksessa tms.)	tyött.eläkkeellä	yht.
miehet	20	9	47	2	67	1	146
naiset	40	15	75	1	82	1	214
yhteensä	60	24	122	3	149	2	360
%	17 %	7 %	34 %	1 %	41 %	1 %	100 %

*tilanne 26.5.2008

Mikkelin seudun työvoimatoimistoissa ulkomaalaisia työnhakijoita oli toukokuun lopussa 2008 yhteensä 360. Työnhakijoista suurin ryhmä (41 %) oli ”työvoiman ulkopuolella” eli he olivat pääsääntöisesti työvoimakoulutuksessa suomen kielen opetuksessa. Työttömiä kaikista hakijoista oli kolmannes (kaikista Mikkelin seudun työnhakijoista puolet on työttömiä). Kaikista maahanmuuttajista hieman yli puolet on naisia, mutta työnhakijoina heitä on selvästi miehiä enemmän (60 %).

2. KOTOUTUMINEN MIKKELIN SEUDULLE JA SEUDUN BRANDAUS

Mikkelin seudun maahanmuuttopolitiikka perustuu näkemykselle, että monikulttuurisuuden tietoinen tukeminen edistää seudun henkistä ja kulttuurista kehitystä. Maahanmuuttoon liittyy kuitenkin myös ongelmakohtia, joihin on varauduttava jo ennalta.

2.1 Monikulttuurisuuden haasteet

Haasteena Mikkelin seudulle on kehittyä aidosti monikulttuuriseksi, tasa-arvoiseen vuoropuheluun ja keskinäiseen kunnioitukseen perustuvaksi yhteisöksi, jossa kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana. Jatkossa tulee kuitenkin voida varautua myös kasvukipuihin ja ristiriitoihin. Monikulttuurisen yhteiskunnan kitkatekijöitä tulee ennakoida tehokkaasti.

Maahanmuuttoon liittyy positiivisia ja negatiivisia piirteitä, joiden tiedostaminen helpottaa yhteiskunnallista suunnittelua. Työhallinnon tutkimuksen 325 mukaan ja

myös tämän maahanmuuttostrategian ajatuksellisena lähtökohtana on se, että *työvoiman liikkuvuus yli rajojen hyödyttää aina sekä vastaanottavia maita että lähtömaita enemmän kuin haittaa*, kunhan liikkuvuus on mahdollisimman vapaata (brain circulation -oletus). Työvoiman liikkuvuudelle on rakennettava sellaiset joustavat, kilpailukykyiset lähtökohdat Mikkelin seudulla, mitkä houkuttavat seudulle tulevaa maahanmuuttajaa. Vaikka työryhmän mielestä Mikkelin seudulla on hyvät puitteet asunto- ja muine palveluineen vastaanottaa maahanmuuttajia, niin etenkin asennepuolella työtä on vielä tehtävänä.

Mimosa ry ja Pointti - Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa projekti sekä kaikki seudulla toimivat viranomais- ja muut tahot vaikuttavat päivittäisessä työssään yhdenvertaisuuden edistämistyöhön.

Syitä, mitkä edesauttavat ulkomaalaista työvoimaa liikkumaan maasta toiseen

- kohdemaan ystävämielinen maahanmuutto- ja pakolaispolitiikka
- perheenjäsenten sopeutuminen kohdemaan oloihin
- yhteinen kielialue ja maantieteellinen läheisyys (suomalaisten työnantajien suosikkimaa on Viro)
- lähtö- ja kohdemaan läheiset historialliset ja poliittiset siteet
- mahdollisuus opiskella ja sijoittua työelämään
- yleisimmät syyt liikkuvuuteen ovat olleet paluumuutto, avioliitto ja pakolaisuus
- ulkomaalaiset maahanmuuttajat, joilla on suomalainen tutkinto, ovat työllistyneet paremmin kuin ulkomaisen tutkinnon omaavat
- työnantajat rekrytoivat mieluummin suoraan ulkomaalaisia ulkomailta kun Suomessa asuvia maahanmuuttajia
- merkittävimmät maahanmuuttajien rekrytointikanavat ovat suora kontakti työnantajan ja työnhakijan välillä, työvoimatoimisto ja internet
- yrityksissä myönteinen asenne maahanmuuttajia kohtaan.

Maahanmuuton esteitä Suomen kannalta:

- syrjäinen maantieteellinen sijainti
- kylmä ilmasto
- Suomesta puuttuvat ulkomaalaiset yhteisöt, jotka helpottaisivat tulijan sopeutumista
- suomen kieli, jonka oppiminen ei auta etenemään (kansainvälisellä) työuralla
- korkea verotus
- työpaikkojen yleinen kiinnostavuus
- työlupa- ja muiden hakemusten liian pitkä käsittelyaika

2.2 Kotoutumisen edistäminen Mikkelin seudulla

Tulevassa työvoiman kilpailutilanteessa Mikkelin seudun yhtenä valttina voivat olla monikulttuurisuus ja hyvät etniset suhteet. Täällä jo olevien maahanmuuttajien ja kansainvälisten opiskelijoiden voimavarojen hyödyntäminen sekä menestyksekkään työperäisen muuton toteuttaminen vaativat panostusta yhteiskunnan eri sektoreilta. Ilman vastaanottajamaan panostuksia pysyvyyttä työelämässä ei saavuteta. Tulijoiden perheet tulee myös huomioida. Tällöin kotoutuminen onnistuu ja integroituminen tapahtuu parhaiten.

Maahanmuuttajien kotouttamisessa kunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu, vaikkakin vastuu kotoutumisesta on aina myös muuttajalla itsellään. Keskeinen tavoite on, että maahanmuuttaja saavuttaa tasavertaisen aseman muun väestön kanssa sekä oikeuksissa että velvollisuuksissa. Hyvin toteutunut kotoutuminen yksittäisen maahanmuuttajan ja hänen perheensä kohdalla edellyttää laajaa viranomaisyhteistyötä ja seudullisten projektien kehittämiä uusia toimintamalleja.

Kotoutumista edistävien toimintojen tulee lähteä maahanmuuttajien tarpeista. Suomen kielen taito on kotoutumisen tärkein edellytys. Kieli- ja täydennyskoulutuksella sekä työelämään perehdyttämällä tuetaan kotoutumista ja maahanmuuttajan työllistymistä koulutustaan vastaaviin töihin.

Mikkelin seudulla on jo käytännön kokemusta monikulttuurisuudesta. Täällä on ollut sekä maahanmuuttajia että ulkomaalaisia opiskelijoita. Maahanmuuttajien vastaanottamiseen on kehitetty palvelujärjestelmää. Maahanmuutto 2000-luvulla on kuitenkin suuri haaste. Miten saada uudet asukkaat tuntemaan Mikkelin seutu kotiseudukseen ja suomalainen yhteiskunta omakseen? Maahanmuuttajien kotoutuminen Mikkelin seudulle ja sen työelämään tulee tapahtua mahdollisimman hyvin ja lyhyessä ajassa.

2.3 Syrjäytymisen ehkäiseminen

Syrjäytyminen on vakava yhteiskunnallinen uhka, jos maahanmuuttajan kotoutuminen ei jostain syystä toteudu. Syrjäytymisen vaikutukset koskevat myös muita kuin yksilöä itseään. Esimerkiksi jos perheen vanhemmat eivät kiinnity hyvin yhteiskuntaan, näkyvät vaikutukset siitä erityisesti perheen lasten ja nuorten tulevaisuuden suunnitelmissa.

Etnisen syrjinnän ehkäisyssä painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä. Syrjäytymisen ehkäisy edellyttää monipuolisia toimenpiteitä, jotka toteutetaan riittävän ajoissa. Tiedon lisääminen kulttuurisesta moninaisuudesta, vaikuttaminen asenteisiin sekä onnistuneiden monikulttuuristen toimintakokemusten jakaminen ovat osa ennaltaehkäisyä. Myönteisen kanssakäymisen edistäminen kantaväestön ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvien kansalaisten välillä tapahtuu parhaiten eri viranomaisten ja palvelujen tuottajien yhteistyöllä. Jokapäiväisessä elämässä aktiivisilla ja monipuolisilla toimilla rakennetaan tehokkaasti hyviä etnisiä suhteita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Työpaikoilla työyhteisöjen monimuotoistuminen lisää kulttuuritietoutta. Monikansalliset yritykset näkevät jo eri kulttuurit rikkautena työympäristössään. [Työbarometrin](#) 2007 mukaan vaikka maahanmuuttajien määrä kasvaa, syrjintä ei ole enää lisääntynyt.

Tärkeätä on, että kaikki Mikkelin seudun palvelujen tuottajat ja työyhteisöt ottavat huomioon toiminnassaan seudun monikulttuurisuuden vahvistamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden toteutumisen. Hyvän palveluyrityksen tunnusmerkkejä ovat etnisten vähemmistöjen palvelutarpeen huomioiminen ja hyvän hallinnon sekä palvelukulttuurin kehittäminen ja ylläpitäminen (ks. [luku 3.3](#) yhdenvertaisuus ja positiivinen erityiskohtelu)

Valtioneuvoston suosituksen mukaan kuntien tulee huolehtia siitä, ettei niiden alaisella hallinnolla ole etnisten vähemmistöjen oikeusturvaa heikentäviä tai niitä huonompaan asemaan saattavia määräyksiä ja käytäntöjä. Palveluja tulee kehittää niin, että niissä otetaan paremmin huomioon etniset vähemmistöt ja erilaiset asiakkaat palvelujen käyttäjinä.

2.4 Markkinointi, seutukaupungin brandi

Osaavan työvoiman houkuttelu Mikkelin seudulle asettaa haasteita. Mikkelin seutu joutuu eri strategioissaan huomioimaan ne markkinointikeinot, joilla saadaan houkuteltua osaavaa työvoimaa juuri Mikkelin seudulle eikä muualle Suomeen. Koko maan tasolla on tuotettu materiaalia (esim. [Finland, the Cool Attic of Europe](#)), jota voidaan hyödyntää myös paikallisella tasolla houkuteltaessa työperäistä maahanmuuttoa alueelle. [Työministeriön](#) informaation lisäksi maahanmuuttajille hyödyllistä tietoa tarjoaa mm. [Infopankki](#), joka tarjoaa tietoa Suomesta 15 eri kielellä.

Valmisteilla olevan [Mikkelin seudun elinkeinostrategian ja ohjelman](#) yhdeksi ”pääotsakkeeksi” on nostettu seudun markkinointi- ja brandaus. Vuosille 2008-2020 tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti:

- Mikkelin seutu on kiinnostava sijoittumis- ja sijoitusalue kasvuvaiheen yritysten ja pk-seudun nuorten lapsiperheiden parissa.
- Laaditaan brandiajattelun pohjalta seudun markkinointisuunnitelma, varmistetaan sille resurssit ja toteutetaan se.
- Edistetään näkyvyyttä valtakunnan medioissa.
- Seudun sisäinen ilmapiiri on positiivinen ja innostava. Kiteytetään seudun ylpeyden aiheet – uusi keskusta, yrityscaset, kulttuuri, ravintoalat ja nautinto.
- Ulkoinen näkyvyys on huomiota herättävä – 5-tien/sataman valaistus, Naisvuoren it-valaistus.
- Yleisimago on kiinnostava.

2.5 Maahanmuuttoon liittyviä tutkimuksia

Maahanmuuttoon liittyviä tutkimuksia on tehty paljon sekä kansallisella että aluetasolla. Kansallisella tasolla on eräs tuore julkaisu on ”[Maahanmuuttohallinnon ja Maahanmuuttoviraston toiminnan kehittäminen](#)”, jonka on koontanut selvitysmies Ole Norrback.

Etelä-Savon TE-keskus on tuottanut useita maahanmuuttajiin kohdistuvia tutkimuksia: ”[Etelä-Savon työikäiset maahanmuuttajat – tutkimus 15-64 –vuotiaiden maahanmuuttajien kotoutumisesta ja työllistymisestä](#)” julkaisut 3/2007 Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus. ”[Aikuisille maahanmuuttajille suunnattu valmentava koulutus Etelä-Savossa](#)” julkaisut 4/2008.

Kontakti –projekti tuotti kaksi julkaisua (2007) [Polkuja Työelämään - opas maahanmuuttajille](#) sekä ”[Minä valitsin uusi elämä](#)” – Kontakti projektin maahanmuuttaja-asiakkaiden tarinoita kotouttamisesta ja viranomaisten kokemuksia maahanmuuttajatyöstä.

[Mikkelin seudun työvoiman- ja koulutuksen tarvetutkimuksessa](#) (tktt) on kysytty v. 2007 ja v. 2008 työnantajien suhtautumista ulkomaisen työvoiman palkkaamiseen. Vuonna 2007 40 % oli valmiita tarvittaessa palkkaamaan ulkomaisen työntekijän ja v. 2008 peräti 70 % vastaajista oli valmis ulkomaalaisen työvoiman palkkaamiseen. Tämän perusteella rekrytointiongelma-aloille voidaan tulevana vuosina hakea ratkaisua yhä useammin työperusteisista maahanmuuttajista.

3. LAINSÄÄDÄNTÖ JA VIRANOMAISTAHOT

3.1 *Ulkomaalaislaki*

Yleisesti [ulkomaalaislain](#) tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa. Lain tarkoituksena on lisäksi edistää hallittua maahanmuuttoa ja kansainvälisen suojelun antamista ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia kunnioittaen. Samalla laki turvaa ulkomaan kansalaisen oikeuden käyttää avustajaa ja tulkkia ulkomaalaislaissa määritellyissä kohdissa sekä valitusoikeuden kiistanalaisissa tilanteissa.

Ulkomaalaislain toteutumista valvovat mm. poliisi, passintarkistus- ja työvoimaviranomaiset, vähemmistövaltuutettu ja [maahanmuuttovirasto](#). Suomen ulkopuolella vastaavia asioita hoitavat Suomen edustustot, joihin maahanmuuttajat voivat ottaa yhteyttä jo ennen Suomeen tuloaan.

3.2 *Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta*

Lailla maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta eli nk. [kotouttamislalla](#) pyritään tehostamaan maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen. Se tukee jokaisen maahanmuuttajan tasa-arvoista mahdollisuutta osallistua suomalaiseen työelämään ja yhteiskuntaan säilyttäen oman kielensä ja kulttuurinsa. Jokainen kunta on velvoitettu olemaan aloitteellinen [maahanmuuttajan kotouttamisessa](#).

Kotouttamislaki mahdollistaa työttömälle tai toimeentulotukea saavalle maahanmuuttajalle oikeuden [kotoutumissuunnitelmaan](#), minkä laativat kunta ja työvoimaviranomaiset yhteistyössä. Maahanmuuttajan oikeus yksilölliseen kotoutumissuunnitelmaan kestää kolme vuotta maahantulosta. Suunnitelma on yksi osa kunnan kotouttamisohjelmaa, jolla turvataan perustoimeentulo, asuminen ym. peruspalvelut. Maahanmuuttajalta odotetaan vastavuoroisesti aktiivisuutta ja vastuuta omasta kotoutumisestaan.

Pointti – maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa –hankkeen palveluneuvojan tehtävänä on muun muassa kehittää ja lisätä maahanmuuttajien kotoutumis- ja työllistymispalveluita Mikkelin työvoimatoimiston ja kuntien kesken.

3.3 *Yhdenvertaisuuslaki*

[Yhdenvertaisuuslain](#) tarkoituksena on turvata ja edistää yhdenvertaisuutta, mikä tukee perustuslain syrjintäkieltoja. Perustuslaissa kielletään mm. etniseen ja kansalliseen alkuperään, kieleen tai uskontoon perustuva syrjintä.

Yhdenvertaisuuslakia sovelletaan työhönottoperusteisiin, työoloihin, työehtoihin, uralla etenemiseen, koulutukseen sekä yrittämisen edellytyksiin ja elinkeinotoiminnan tukemiseen. Viranomaiset ovat velvoitettuja kaikessa toiminnassaan valvomaan yhdenvertaisuuden toteutumista peruspalvelujen tarjoamisessa sekä sosiaalisten etuuksien ja tukien myöntämisessä. Konkreettisenä uudistuksena lakiin on kirjattu, että viranomaisten tulee laatia [yhdenvertaisuussuunnitelma](#).

Yhdenvertaisuuslaissa puhutaan myös [voimavaraistamisesta](#) ja [positiivisesta erityiskohtelusta](#). Voimavaraistamisesta (engl. empowerment) puhutaan, kun

syrijännän uhkaa kokeville ihmisille luodaan olosuhteet, joissa he saavat käyttöönsä oman elämänsä hallintaan ja tulevaisuutensa suunnitteluun tarvitsemiaan voimavaroja, mahdollisuuksia, tietoja ja taitoja. Jotta voimavaraistaminen toteutuisi, on sen tiellä olevia esteitä tiedostettava ja poistettava. Positiivisen erityiskohtelun tavoitteena on yhdenvertaisuus. Positiivisessa erityiskohtelussa henkilöä tai ryhmää tuetaan erityistoimenpitein tai -järjestelyin, jos hän on ilman niitä vaarassa jäädä eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi kiintiöt, jotka takaavat vähemmistöille koulutuspaikkoja, edustavat positiivisia erityistoimenpiteitä.

3.4 Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupa

Ulkomaalainen, joka aikoo tehdä ansiotyötä Suomessa, tarvitsee yleensä [työntekijän oleskeluluvan](#). Itsenäistä elinkeinoa tai ammattia Suomessa harjoittavan on puolestaan haettava [elinkeinonharjoittajan oleskelulupa](#). Säännöstä on kuitenkin monia poikkeuksia. Työntekijän tai elinkeinonharjoittajan oleskelulupaa eivät tarvitse muun muassa EU:n jäsenmaiden kansalaiset ja heihin rinnastettavat.

Työvoimatoimistojen työlupayksiköt on keskitetty Suomessa kolmeen yksikköön ja Mikkelin alueen työntekijän oleskeluluvan osapäätöksen tekee [Lappeenrannan työlupayksikkö](#). Varsinaisen päätöksen työntekijän oleskeluluvasta antaa [Maahanmuuttovirasto](#). Mikkelin työvoimatoimisto ei enää tee osapäätöstä oleskeluluvasta, mutta arvioi osaltaan työvoiman saatavuutta alueella ja laittaa työpaikan auki yleensä kahdeksi viikoksi ennen kuin työntekijän oleskelulupahakemus jätetään. Poikkeuksena ovat [alueellisen linjauksen](#) perusteella rekrytointiongelma-alat: metalli-, rakennus-, puhdistuspalvelu-, kuljetusala sekä sosiaali- ja terveydenhuolto.

Elinkeinonharjoittajan oleskelulupa on rakenteeltaan työntekijän oleskelulupaa vastaava. Hakemus jätetään kihlakunnan [poliisilaitokselle](#). Kun Etelä-Savon Työ- ja elinkeinokeskus on arvioinut elinkeinotoiminnan kannattavaksi, Maahanmuuttovirasto myöntää ensimmäisen ja kihlakunnan poliisilaitos jatkoluvan elinkeinonharjoittajalle, ellei luvan myöntämiselle ole yleistä järjestykseen tai turvallisuuteen liittyviä esteitä.

3.5 Etelä-Savon TE -keskuksen ulkomaisen työvoiman käytön alueellinen linjaus

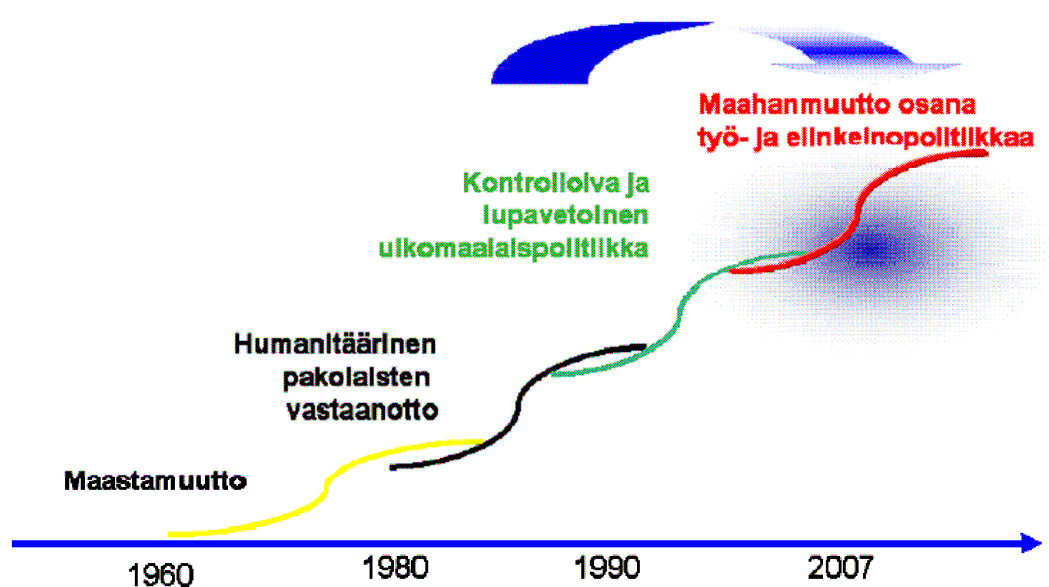
Etelä-Savon TE-keskuksen ulkomaisen työvoiman käyttöä koskeva [linjaus](#) perustuu ulkomaalaislakiin (301/2004) ja valtioneuvoston linjaukseen ulkomaisen työvoiman käytön yleisistä edellytyksistä. Alueellisen linjauksen lähtökohtana on tukea työvoiman saatavuutta suunnitelmallisesti, nopeasti ja joustavasti ja ottaa samalla huomioon alueellisten työmarkkinoiden erityispiirteet, työnantajien ja ulkomaisten työntekijöiden oikeusturva ja jo työmarkkinoilla olevan työvoiman mahdollisuus työllistyä.

Työvoiman ennakoivalvontaa tehdään selvittämällä mm. työsuhteen ehdot ja työnantajan suoriutuminen työnantajavelvollisuuksista. Ennakoivalvonta sisältää työvoimatoimiston asiantuntija-arvion työntekijän, työn- tai toimeksiantajan ja työsuhteen asianmukaisuudesta sekä sen, onko tehtävään saatavissa kohtuullisessa ajassa sopivaa työntekijää Suomesta. Työntekijän sopivuuden ja soveltuvuuden arviointi kuuluu työnantajalle. Ulkomaalaislaissa ja valtakunnallisissa linjauksissa on määritelty tehtävät, alat ja asemat, joihin liittyy oikeus tehdä työtä ilman työntekijän oleskelulupaa. Näihin tehtäviin ei liity aluetason harkintaa.

4. MAAHANMUUTTOTYYPIT

4.1 Työperusteinen maahanmuutto

Työperusteinen maahanmuutto on tärkein maahanmuuttotyypeistä, jolla halutaan vastata Mikkelin seudun työvoiman kysyntään vuosina 2008-2015. Tätä aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa voidaan edistää luomalla sellaiset puitteet ja sujuvat käytännöt Mikkelin seudulle, jolla ulkomainen osaava työvoima liikkuu tarvittaessa hyvin nopeasti työpaikkojen käyttöön. Vuosituhannen vaihteeseen saakka humanitaarinen maahanmuutto on hallinnut keskustelua, mutta mm. Vanhasen II hallitusohjelmassa on nostettu esiin työperusteisen maahanmuuton tarve toteuttamalla maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimenpidekirjaukset ja valmistelemalla maahanmuuton toimenpideohjelma (valmistelutyö 3.3.-1.12.08). Myös selvitysmies Ole Norrbackin kokoamassa 'Maahanmuuttohallinnon ja Maahanmuuttoviraston toiminnan kehittäminen' julkaisussa työperusteinen maahanmuutto nostetaan selvästi uudeksi maahanmuuttopolitiikan kehitysvaiheeksi.

Kuva 3. Suomalaisen maahanmuuttopolitiikan kehitysvaiheita

Aktiiviseen työperäiseen maahanmuuttopolitiikkaan liittyvät lainsäädäntö, ulkomaalaisrekisteri, lupa-asiat (työ- ja oleskelu) ja porrastettu kotoutuminen edellyttävät joustavuutta ja uusia toimintamalleja maahanmuuttokysymyksissä viranomaisten ja muun palveluverkoston välillä. Yhteistyössä nämä toimijat muodostavat tukiverkoston, jolla turvataan tehokas neuvonta-, ohjaus- ja kielikoulutuspalvelut kaikille maahanmuuttajille. Palveluiden pitää huomioida myös työn perässä sekä pysyvästi että tilapäisesti työn tulevien maahanmuuttajien tilanteet. Erityisesti lyhytkestoisien ja tilapäisen ulkomaisen työvoiman osalta työperäisen maahanmuuton täytyy olla nopeaa ja joustavaa. Myös Mikkelin seudun ulkomaalaisille opiskelijoille on tarjottava mahdollisuus jäädä opintojen jälkeen työskentelemään seudulle.

Liitteenä olevaan esitykseen on kuvattu prosessi, jossa Mikkelin seudulla oleva työnhakija hakee ulkomaista työvoimaa. Prosessi etenee sen mukaan, onko haettava työntekijä EU/ETA maista ja ns. 3-maista. Julkisten hankintakanavien lisäksi yksityiset vuokravälitysyrietykset tuovat alueelle ulkomaista työvoimaa. EU –maista

haettaessa työnvälitysjärjestelmänä toimii Eurooppalainen työnvälitysjärjestelmä [EURES](#). Kolmansista maista haettaessa on Työvoiman liikkuvuus –projektissa luotu työnvälitys portaalia Kaakkois-Suomen ja Luoteis-Venäjän (Pietari/Leningrad –alue) kesken www.trud.fi -sivustolle. Pietarin alueelta työvoimaa välittää Itä-Suomen Business edustusto ([ISBE](#)) Makrohanke 14 kehittää työperusteista maahanmuuttoa TyLi –projektin kokemuksiin perustuen sekä EU että kolmansiin maihin (erityisesti Venäjä).

4.2 Humanitaarinen maahanmuutto

[Turvapaikanhakija](#) on henkilö, joka hakee [turvaa](#) vieraasta valtiosta sen vuoksi, että hän on joutunut vainotuksi kotimaassaan jonkin seuraavan syyn perusteella: rotu, uskonto, kansallisuus, poliittinen mielipide tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuuluminen.

[Pakolaisella](#) tarkoitetaan henkilöä, jolla on pakolaisstatus. Status kuvaa joko Suomeen tullutta kiintiöpakolaista ja hänen perheenjäsentään tai Suomesta turvapaikan saanutta henkilöä ja hänen perhejäsentään. [Pakolainen](#) on henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tietyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta. Pakolaiseksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitaarisista syistä.

Mikkelin kaupunki on tehnyt sopimuksen 20-30 kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta vuosittain. Vastaanotto aloitettiin vuonna 1999.

4.3 Kansainväliset opiskelijat

Mikkelin seudun opiskelijavaihto on vilkasta ja kansainvälisestä vaihdosta on mahdollisuus saada kokemuksia joka koulutustasolla perusopetuksesta korkeakouluopintoihin asti. Ulkomaisten opiskelijoiden maahanmuutto on usein luonteeltaan lyhytaikaista ja määräytyy opiskeluajan mukaan. Opiskelija voi tulla Mikkelin seudulle suorittamaan kotimaan opintoihinsa liittyviä kursseja, tekemään työharjoittelua tai opiskelemaan koko tutkinnon. Maahanmuuttoa sekä kansainvälistä oppilaitosten välistä vaihtoa tapahtuu myös oppilaitosten opettajien, tutkijoiden ja muun henkilökunnan välillä.

Viime vuosina Mikkelin seudun eri oppilaitoksissa on ollut kirjoilla vuosittain yli 150 opettajaa ja vaihto-opiskelijaa yli 30 eri maasta. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen [CIMO](#):n kautta ja Etelä-Savon TE-keskuksen koordinoimana Suomeen saapuu vuosittain useita kymmeniä ulkomaisia harjoittelijoita, jotka toimivat lähinnä maa- ja metsätalousaloilla.

4.4. Paluumuutto

[Paluumuuttaja](#) on ulkomailta Suomeen muuttava [ulkosuomalainen](#), joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen. Tiedyt ulkomaalaiset, joilla on suomalaiset sukujuuret tai muuten läheinen yhteys Suomeen, voivat tietyin edellytyksin saada oleskeluluvan Suomeen.

Luvan saamiseksi ei tarvita muita syitä kuten esimerkiksi työntekoa tai opiskelua. Oleskeluluvan saantiin vaikuttaa suomalaisten sukujuurien vahvuus ja läheisyys. Jos sukujuuret ovat useampien sukupolvien takana, oleskelulupaa ei voi tällä perusteella saada.

Suomalaisten sukujuurten tai Suomeen läheisen yhteyden perusteella oleskeluluvan saavat paluumuuttajat voidaan jaotella kahteen ryhmään: 1) inkerinsuomalaiset –entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevat henkilöt, 2) muu suomalainen syntyperä –entiset Suomen kansalaiset ja henkilöt, jotka ovat syntyperäisten Suomen kansalaisten jälkeläisiä.

5. PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE

Kunnalla on lainsäädäntöön perustuen palvelujen järjestämisvelvollisuus kunnalle kuuluvista palveluista ja tarvittaessa muista kunnan itselleen ottamista palveluista. Kunnalliset palvelut rahoitetaan verovaroilla ja asiakasmaksuilla, joita kunta voi järjestää omien organisaatioidensa, toisten kuntien tai kunnan ulkoisten toimijoiden, kuten esimerkiksi yksityisten yritysten, yhdistysten ja järjestöjen, kautta.

Suomalaiset ja maahanmuuttajat ovat tasa-arvoisesti oikeutettuja saamaan valtiollisia ja kunnallisia peruspalveluita. Lisäksi pysyvästi Suomessa asuvilla maahanmuuttajilla on oikeus lakisääteisiin sekä vapaaehtoiisiin kotouttamispalveluihin (mm. asumis-, sosiaali- ja terveydenhuolto- sekä opetus- ja kulttuuripalvelut), joita kunnat, valtio ja eri yhteisöt järjestävät. Alla on kuvattu mm. kunnan, KELAn, maistraatin, mimosan ja työvoimahallinnon palveluita.

5.1 Kunnan palvelut

Mikkelin seutuun kuuluvat Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkelin, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala ja Ristiina. Maahanmuuttoasiat ovat Mikkelin seudulla keskittyneet Mikkelin kaupunkiin. Valtaosa seudun ulkomaalaisista asuu Mikkelissä ja kiintiöpakolaisia tulee vain Mikkelisiin.

5.1.1 Mikkelin maahanmuuttajapalvelut

Mikkelin kaupunki on vastaanottanut 20-30 kiintiöpakolaista vuosittain Etelä-Savon TE- keskuksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Vastaanotto aloitettiin 1999. Pakolaisten lisäksi kaupunkiin on pakolaisstatuksella muuttanut joitakin pakolaisten perheenjäseniä.

Maahanmuuttajapalvelut –kokonaisuus pyrkii vastaamaan maahanmuuttajien tarpeisiin monella eri tasolla. Palvelu on asiakaslähtöistä, ja keskeisenä periaatteena on, että kaikki asiakkaat saavat tarvitsemaansa ohjausta.

Mikkelin maahanmuuttajapalvelut koostuvat Mikkelin kaupungin maahanmuuttotoimistosta sekä Monikulttuurikeskus Mimosasta. Niiden toiminta on ollut samoissa tiloissa vuodesta 1999, ja syksystä 2008 toiminta on uusien tilojen myötä entisestään selkeytynyt ja yhteistyö tiivistynyt. Yksikkö sijaitsee Pankarannassa osoitteessa Saattotie 1 kaupungin vanhainkodin ja päiväkodin naapurissa. Samoissa tiloissa toimivat myös Pontti-projekti (Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa) sekä vuoden 2009 alusta Moku-projekti (Kristillisen alkoholisti- ja narkomaanityö ry:n koordinoima monikulttuurinen projekti).

Maahanmuuttotoimisto vastaa kiintiopakolaisten, paluumuuttajien sekä tarvittaessa myös muiden pakolaistaustaisten maahanmuuttajien kotoutumisen tukemisesta, sosiaali- ja terveystalvueluista, ohjauksesta ja neuvonnasta. Lisäksi toimisto antaa ohjausta yleisesti maahanmuuttoon liittyvistä asioista. Mimosa toimii maahanmuuttajien ja suomalaisten kohtauspaikkana. Sen tehtäviä ovat palveluohjaus, maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen tukeminen sekä erilaisten kerhojen, kielikurssien, juhlien ja tilaisuuksien organisointi. Tiloissa toimivat Pointti- sekä Moku-projektit täydentävät osaltaan palvelukokonaisuutta. Maahanmuuttajapalvelut on vahvasti mukana eri toimijoiden verkostoissa eri viranomaisista kolmannen sektorin toimijoihin sekä yksityisiin tahoihin.

→ Mikkelin kaupunki päivittää vuoden 2008 aikana [kotouttamisohjelman](#).

5.1.2 Asumispalvelut

Asuminen on tärkeä osa maahanmuuttajan ja hänen perheensä kotoutumista. Kunnalliset asuntotoimet auttavat asunnon nopeassa löytymisessä jo ennen maahanmuuttoa tai seudulle muuton jälkeen. Mikkelin seudulla julkisen ja yksityisen sektorin vuokra-asunto- ja omistusasuntotilanne on hyvä. Lisäksi muista asumismuodoista puhuttaessa seudulta löytyy asumisoikeusasuntoja ja opiskelijoille suunnattuja edullisia opiskelija-asuntoja.

Asunnon järjestämisessä pyritään kiinnittämään huomiota maahanmuuttajan tarpeisiin ja yleisesti hyväksytyihin asumisoloihin huomioiden alueen kysyntä ja tarjonta. Maahanmuuttajien kotoutumista pyritään helpottamaan järjestämällä asuntoja samoilta alueilta, missä on muitakin maahanmuuttajia sopivassa suhteessa valtaväestöön. Kokemusten perusteella tämä käytäntö edesauttaa maahanmuuttajaa rakentamaan henkilökohtaista tukiverkostoa Mikkelin seudulle kotoutuessa.

5.1.3 Sosiaali- ja terveystalvuelut

Kunnan sosiaalityöimistosta saa ohjausta, neuvontaa ja tukea eri elämäntilanteisiin esim. lastensuojeluun, vammaishuoltoon, vanhustenhuoltoon ja päihteiden käyttöön liittyvissä asioissa. Siellä solmitaan myös sopimuksia lasten tapaamis- ja huoltoasioissa sekä tehdään isyys selvityksiä. Sosiaalityöimistot myöntävät myös toimeentulotukea, mikäli omat tulot ja muut etuudet eivät riitä kattamaan yksittäisen henkilön tai perheen toimeentuloa. Sosiaalityöpalveluja tarjoavat kuntien lisäksi yritykset, järjestöt ja seurakunnat oman erikoisosaamisensa mukaan. Maahanmuuttajien palvelutarve kartoitetaan yksilöllisesti ja yhdessä maahanmuuttaja-asiakkaan kanssa samoilla perusteilla kuin valtaväestön kanssa, huomioiden erityisen tuen tarpeen.

Kunnan terveystalvuelut jakautuvat perusterveydenhuoltoon ja erikoissairaanhoidon, jotka ovat samalla tavalla maksullisia maahanmuuttajille kuin valtaväestölle. Tarvittaessa käytössä ovat myös yksityisen sektorin tuottamat palvelut.

Pysyvästi Suomessa asuva maahanmuuttaja kuuluu suomalaisen sairausvakuutuksen piiriin, joka takaa maahanmuuttajan kuulumisen perusterveydenhuollon piiriin. Perusterveydenhuollon ohella kunnat järjestävät asukkaidensa erikoissairaanhoidon, josta pääsääntöisesti vastaa Mikkelin seudulla Etelä-Savon sairaanhoitopiiri.

5.1.4 Päivähoito- ja esiopetus

Päivähoito on hoitoa, kasvatusta ja opetusta päiväkodeissa, perhepäivähoidossa tai erityispäivähoidossa. Maahanmuuttajien vanhemmat voivat valita lapselleen joko kunnan järjestämän päivähoitopaikan, hoitaa lasta kotihoidon tuella tai järjestää päivähoiton yksityisen hoidon turvin vanhempainrahakauden päättymisestä siihen saakka, kun lapsi siirtyy oppivelvollisena kouluun.

→ Työperäisen maahanmuuton lisääntyessä ja kiintiöpakolaisten määrän pysyessä ennallaan tarvitaan kunnalta lisäpanostuksia päivähoitopalveluihin.

Esiopetus on tarkoitettu 6-vuotiaille, jotka seuraavana vuonna aloittavat oppivelvollisuuskoulun. Esiopetukseen osallistuminen on vapaaehtoista, ja sitä annetaan 6-vuotiaille päiväkodeissa ja peruskoulujen yhteydessä toimivilla esiluokilla.

5.1.5 Koulutuspalvelut

Perusopetus on tarkoitettu lapsille seitsemänneistä ikävuodesta kuudenteentoista ikävuoteen. Pakollisen perusopetuksen jälkeen maahanmuuttajille löytyy useita koulutusväyliä. Nuorisoasteen vaihtoehtoja ovat lukio, ammatilliset koulutukset ja kymppiluokka. Aikuisten koulutusvaihtoehtoja ovat aikuislukio ja ammatillisten oppilaitosten aikuislinjat. Korkeakoulujen pääsyvaatimukset täyttävät maahanmuuttajat voivat hakea ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Otavan opistossa maahanmuuttajille tarkoitettulla peruskoululinjalla täydennetään peruskoulun oppimäärää ja vahvistetaan lukiossa tarvittavia opiskelutaitoja. Opinnot kestävät yhden lukuvuoden.

Aikuiskoulutus voi olla omaehtoista tai työhallinnon järjestämää koulutusta, johon liittyvät yksityiskohdat maahanmuuttajan on syytä selvittää ennen koulutukseen hakeutumista (taloudellinen tuki opiskeluaikana, opiskeluaika jne.). Etelä-Savon ammattiopisto on toiminut jo useita vuosia Mikkelin seudulla merkittävänä maahanmuuttajien kouluttajana. Luvussa 5.3.1 on kuvattu tarkemmin työvoimakoulutusta maahanmuuttajille.

Muusta kuin työvoimahallinnon rahoittamasta koulutuksesta puhutaan termillä ”rinnasteinen koulutus”. Rinnasteisella koulutuksella voidaan parhaimmillaan täyttää kotouttavan työvoimakoulutuksen aukkoja ja kerrata jo opittua (esimerkiksi suomen kielen startti ja kertaavat koulutukset). Koulutukset ovat 20-40 opintoviikon mittaisia ja ne ovat Opetushallituksen rahoittamia. Tunnetuin rinnasteinen koulutus on vuosittain toteutettava Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus. Lukuvuoden 2007 – 2008 aikana Mikkelisissä on pyörinyt kolme MaVa-ryhmää. Edellä mainitun Otavan Opiston maahanmuuttajille tarkoitettu peruskoululinja myös lasketaan rinnasteisten koulutusten joukkoon.

Oppisopimustoimistot tarjoavat mahdollisuuden hankkia ammatillinen koulutus oppisopimusteitse, mikä on usein hyvä vaihtoehto maahanmuuttajan elämäntilanteessa uudessa kulttuurissa. Oppisopimuksella on mahdollista opiskella kaikkia samoja ammatillisia tutkintoja kuin koulumuotoisessakin ammattikoulutuksessa.

5.1.6 Kulttuuri ja vapaa-aikapalvelut

Kuntien kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimet järjestävät erilaisia vapaa-ajan aktiviteetteja Mikkelin seudun asukkaille. Lisäksi mm. kansalais- ja työväenopistot,

kirjastot ja kansanopistot tarjoavat maksullisia ja maksuttomia palveluita. Kunnallisten palveluiden lisäksi erilaiset yhdistykset ja seurakunnat järjestävät ajanvietto- ja harrastusmahdollisuuksia. Tietoja Mikkelin seudun eri kuntien yhdistystoiminnasta saa kyseisestä kunnasta ja internetistä.

Esimerkiksi [monikulttuurikeskus Mimosassa](#) Mikkelin seudun maahanmuuttajilla on mahdollisuus tavata toisiaan, osallistua järjestettyyn toimintaan sekä itse kehittää kulttuuri- ja vapaa-ajan tapahtumia, jotka lähtevät maahanmuuttajien omista tarpeista ja mielenkiinnon kohteista.

→ Tulevina vuosina kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa tullaan painottamaan eri kulttuureille ja kielille tuotettua palvelutarjontaa. Muun muassa kirjastopalveluita tarjotaan nykyistä kattavammin eri maan kielillä.

5.2 Elinkeinopalvelut ja yrittäminen

[Miset Oy:n](#) johdolla valmisteilla oleva [Mikkelin seudun elikeinostrategia- ja ohjelma](#) koostuu seuraavista osista:

- Palveluliiketoiminta
- Työvoiman saatavuus ja osaaminen
- Elinkeinotoiminnan perusinfrastruktuuri
- Teknologia- ja osaamisperusta
- Markkinointi, seutukaupungin brandi

Työvoiman saatavuus- ja osaaminen vision mukaan Mikkelin seutu on v. 2020 ”*kärkitason käytännön osaaja seudun yritysten työvoiman saatavuuden ja osaamisen varmistamisessa*”.

Työvoiman saatavuus- ja osaaminen kehittämistavoitteiden ja toimenpiteiden mukaan;

- Seudun eri organisaatioiden työvoimatarpeet osataan hyvin ennakoida ja niihin pystytään joustavasti vastaamaan. Luodaan ja toteutetaan toimivat menettelyt yhteistyössä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa.
- On luotu v. 2020 mennessä toimiva työperäisen maahanmuuton ja kotoutuksen ohjelma TEM:n uusien ohjelmien (Venäjä, Balkan) ja ISBE:n roolin vahvistamisen kautta.
- Seudun koulutustarjonta on profiloitunut palveluliiketoimintaan. Koulutusohjelmia kehitetään kaikilla koulutusaloilla.
- Selvitetään talotehtaan perustamismahdollisuudet.
- Kehitetään Mikkelin seudusta muuttajien kannalta maan paras asuin- ja vapaa-ajanasumisen alue kehittämällä 1. vaiheen (työpaikka myös kumppanille, asunto, työikäisten ja lasten palvelut, [loft-asuntomahdollisuus](#)) ja 2. aallon muuttajapalveluja (rakentajaedut ym.).
- **Em. kohdat täsmentyvät strategiavalmistelun myötä.**

Elinkeinotoiminnan perusinfrastruktuurin ym. kehittämistavoitteissa on mm. 13-tien kehittyminen poikittaisena pääväylänä välillä Pietari-Vaasa sekä rautatieyhteyden nopeuttaminen. Edistetään yritysten t&k-toimintaa ja varmistetaan työvoiman saatavuus yhdessä yritysten kanssa. Käytettävissä olevin keinoin edistetään yritysten kansainvälistymistä.

→ Maahanmuuttajien yrittämisen edellytyksiä ja työllistymistä parannetaan Uusyrityskeskus Dynamon, Miset Oy:n, työ- ja elinkeinotoimiston, TE-keskuksen ja muiden seudullisten yrityspalveluiden yhteistyönä ja palveluita kehittämällä.

5.3 Työvoimapalvelut

Seudulla toimiva Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto² (sivupisteet v. 2009 alussa Kangasniemellä ja Mäntyharjulla) tarjoaa maahanmuuttajille työvoimapalveluita. Niiden valtioiden kansalaiset, joilla Suomea velvoittavien, työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella on oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja ottaa vastaan työtä ilman työlupaa, rinnastetaan työnhakijaksi rekisteröitäessä Suomen kansalaisiin, jollei näistä sopimuksista muuta johdu. EU/ETA ja ns. kolmansista maista tulevien sekä työvoimatoimiston roolia on kuvattu erikseen liitteessä (työnantaja hakee ulkomaista työvoimaa).

Työvoimapalveluilla autetaan täällä asuvia ulkomaalaisia sijoittumaan mahdollisimman nopeasti avoimille työmarkkinoille. Työllistymistä edistetään henkilökohtaisilla neuvonta- ja ohjauspalveluilla, koulutuksen avulla sekä erilaisilla tuetun työllistämisen keinoilla.

→ Mikkelin työ- ja elinkeinotoimiston kotisivuille kootaan nykyistä kattavammin kansainväliset palvelut otsikon alle Mikkelin seudulla maahanmuuttoon liittyvät asiakokonaisuudet.

Työvoimatoimistojen tehtävänä on laatia yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa maahanmuuttajalle *henkilökohtainen* kotoutumissuunnitelma. Kotoutumissuunnitelman laatimisen jälkeen, työvoimatoimisto antaa Kelalle lausunnon kotoutumistuen maksamisesta työmarkkinatukena. Yksi maahanmuuttajien työllistymisen perusedellytyksiä on riittävä suomen kielen taito. Lähtömaassa suoritettu ammatillinen tutkinto ei usein kelpaa sellaisenaan Suomessa ja tästä johtuen suomen kielen kielikoulutuksen jälkeen maahanmuuttajille järjestetään jatko-, täydennys- tai uudelleen koulutusta.

Työvoiman palvelukeskus Reitti huolehtii välityömarkkinoiden toimivuudesta. Reitti edistää poikkihallinnollisella työotteella työnhakija-asiakkaan työllistymistä parantamalla hänen työmarkkina-almiuksiaan – tavoitteena on työllistyminen avoimille markkinoille. Maahanmuuttajatyönhakijat ovat osa Reitin asiakaskuntaa ja tasavertaisia suomalaisten työnhakijoiden kanssa. ESR –osarahoitteinen projekti Vaaksa auttaa osaltaan välityömarkkinoille kuuluvien asiakkaiden työllistymisen parantamisessa.

Pointti – maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa hankkeen yksi kehittämiskohde on työvoimapalvelut maahanmuuttajille. Projektin kautta työvoimatoimistossa työskentelee palveluneuvoja, joka kehittää yhdessä työvoimatoimiston kanssa työnantajayhteistyötä, maahanmuuttajien kotouttamissuunnitelmia, osaamiskartoituksia ja työvalmennuksellista tukea.

Työllistymistä edistävinä toimenpiteinä maahanmuuttajille tarjotaan palkkatuki, työelämävalmennus-, työharjoittelu-, tai työkokeilupaikkoja. Nämä paikat hankkii joko työnhakija itse, työvoimatoimisto, palvelukeskus tai eri projektin työntekijät. Työnhakija, työelämävalmennuksen/työharjoittelun järjestäjä ja työvoimatoimisto tekevät sopimuksen työelämävalmennuksesta tai työharjoittelusta.

→ Maahanmuuttoprojektien työntekijöiden lisäksi ostopalvelurahoilla hankitut työvalmentajat tulevat muodostamaan tukijoukon, joiden tehtävänä on avustaa työnantaja ja maahanmuuttajia työpaikoilla.

² työvoimatoimiston nimi jatkossa työ- ja elinkeinotoimisto

5.3.1 Työvoimakoulutus

Työvoimatoimiston kautta järjestetään sekä *ammattillista* että ns. *valmentavaa* koulutusta. Valmentava koulutus (joko työvoimapoliittinen tai siihen rinnastettava koulutus) tarkoittaa pääsääntöisesti erilaisia suomen kielen ja yleissivistäviä koulutuksia sekä eri aloille tai ammatillisiin opintoihin valmentavia koulutuksia³. Koulutukset hankitaan kilpailutusten perusteella. Pääsääntöisesti koulutusten järjestäjänä on toiminut Etelä-Savon ammattiopisto.

Työvoimakoulutuksena on vuosittain järjestetty *suomen kielen alkuopetusta sekä suomi 1-, suomi 2- ja suomi 3-koulutuksia*. Nämä ns. kotoutumiskoulutukset kestävät kukin noin viisi kuukautta. Kotoutumiskoulutusten tavoitteena on antaa aikuiselle maahanmuuttajalle kielelliset, yhteiskunnalliset ja elämänhallintaan liittyvät valmiudet, toimia suomalaisessa työelämässä ja hakeutua jatko-opintoihin. Suomi 3 – koulutuksen päätteeksi opiskelijat osallistuvat yleisten kielitutkintojen (YKI) keskitason testiin.

Mikkelissä on lisäksi järjestetty v. 2006-2007 aikana seuraavia koulutuksia: *Maahanmuuttajien työkielikoulu, Oppisopimukseen valmentava koulutus, Englannin ja tietotekniikan koulutus, Maahanmuuttajien ammattitaitokartoitus, luku- ja kirjoitustaidottomille maahanmuuttajille tarkoitettu koulutus*. Uutta oli koko lukuvuoden kestänyt naisille suunnattu *Monikulttuurinen talouskoulu*. Maahanmuuttajia on osallistunut myös eri aloille ohjaaviin koulutuksiin (mm. rakennus- ja metallialalle ohjaava koulutus keväällä 2007).

→ Vuosien 2008 ja 2009 aikana pyritään järjestetään ”työkielikouluperiaatteella” mm. lähihoitaja-, talous-, ja kiinteistöalan koulutuksia. Lisäksi järjestetään normaaliin tapaan suomen kielen alkuopetusta sekä suomi 1-, suomi 2- ja suomi 3-koulutuksia. Koulutuksia pyritään integroimaan mahdollisimman paljon yhdessä kantaväestön ja suomalaisten kesken.

→ Mikkelin seudun ja Etelä-Savon osalta ehdotetaan maahanmuuttajakoulutuksen koordinoimista Maahanmuuttoasiain toimikunnassa.

→ Kehitetään maahanmuuttajille tarkoitettua koulutusta [Aikuisille maahanmuuttajille suunnattu valmentava koulutus Etelä-Savossa –projektin selvityksen perusteella – s. 40, kpl 5.2 Ajatuksia aikuisille maahanmuuttajille suunnatun kielikoulutusjärjestelmän kehittämisestä](#)

5.4 Kela

[Kansaneläkelaitos](#) hoitaa ensisijaisesti Suomessa asuvien perusturvaa eri elämäntilanteissa. Kelan asiakkaita ovat kaikki Suomessa asuvat sekä ulkomailla asuvat Suomen sosiaaliturvaan kuuluvat henkilöt. Kela turvaa väestön perustoimeentuloa, edistää terveyttä ja tukee itsenäistä selviytymistä eri elämäntilanteissa.

Kelan hoitaman sosiaaliturvan piiriin kuulumisen edellytyksenä on, että hakija asuu Suomessa – tai vähintään 2 vuoden työsopimus. Maahanmuuttajille Kela myöntää hakemuksesta taloudellisia tukia yksilöllisen tilanteen mukaan (esim. asumistuki, kotoutumistuki, työmarkkinatuki ja erityistuki). KELA:n palveluista saa tietoa esim. [Kun muutat Suomeen](#) –esitteestä.

³ [Aikuisille maahanmuuttajille suunnattu valmentava koulutus Etelä-Savossa 2008](#)

5.5 Tulkkipalvelut

Maahanmuuttajalla on oikeus tulla ymmärretyksi omalla kielellään viranomaisten kanssa asioidessaan. [Hallintolaissa](#) ja [hallintolainkäyttölaissa](#) on määritelty maahanmuuttajan oikeus käyttää tulkitsemis- ja kääntämispalveluja. Tulkkipalvelut ovat luotu hyvän hallintomenettelyn ja maahanmuuttajan oikeusturvan takaamiseksi. Tulkkipalveluita on saatavilla julkisista tulkkikeskuksista sekä yksityisiltä freelancereilta. Maahanmuuttajan kanssa asioiva viranomais on velvollinen järjestämään tulkkauksen joko paikan päälle tai etätulkkauksena ja varmistamaan tulkin pätevyys kyseisessä tilanteessa.

5.6 Maistraatti

[Maistraatti](#) ylläpitää valtakunnallista väestötietojärjestelmää, joka sisältää tietoja henkilöistä, rakennuksista, huoneistoista ja kiinteistöistä. Maistraatti tallentaa tiedot ja muutokset omalta toimialueeltaan. Rekisteröitäviä tietoja ovat mm. nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot ja osoite. Suomeen muuttaneelle henkilölle rekisteröidään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä vakinaisesti asumaan tänne ja hänellä on myös vähintään yhden vuoden oleskelulupa. Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Maahanmuuttajan on lain mukaan ilmoitettava rekisteriin samat tiedot kuin Suomen kansalaisenkin, jos oleskelu Suomessa kestää vähintään vuoden. Rekisteröinti tapahtuu paikallisessa maistraatissa.

5.7 Monikulttuurikeskus Mimosa

Monikulttuurikeskus [Mimosan](#) tavoitteena on nostaa maahanmuuttajatyön arvostusta. Monikulttuurikeskus tukee kotoutumista ja kokoaa tätä työtä varten maahanmuuttajatyöntekijöiden verkoston, joka hallinnoi monikulttuurikeskusta. Tavoitteena on että puolet hallituksesta on maahanmuuttajaedustajia eri kulttuureista. Monikulttuurikeskus Mimosa on toiminut vuodesta 1999.

Tavoitteena on tukea kotoutumista kaksisuuntaisesti avaamalla suomalaiskulttuurin eri käytännön tasoja sekä tuomalla esiin eri kulttuurien ominaispiirteitä. Kotoutumista edistetään yhdessä viranomaisten, oppilaitosten, yhdistysten ja maahanmuuttajien kanssa. Keskuksessa ohjataan maahanmuuttajia virallisten palveluiden luokse. Opastus tapahtuu suomen kielellä, mutta tarvittaessa ohjausta saa myös venäjäksi tai englanniksi.

Yhteistyötä tehdään maahanmuuttajia kouluttavien tahojen kanssa. Tavoitteena on kehittää aidosti monikulttuurinen Mikkelin seutu, jossa maahanmuuttaja kokee olevansa tasa-arvoinen osallistuja ja vaikuttaja uudessa elinympäristössään.

Osallistumiseen ja oma-aloitteisuuteen kannustetaan eri tavoin. Maahanmuuttajia rohkaistaan esimerkiksi toimimaan vapaa-ajan ohjaajina. Kansainvälisiä opiskelijoita ja muita vapaaehtoisia aktiivista toimintaa tuetaan. Maahanmuuttajaryhmien erityispiirteet otetaan huomioon vapaa-ajan toimintaa ja liikunnallisia harrastuksia tuottaessa.

→ Mimosa toimii Pointti – maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa projektin kehittämiskumppanina (v. 2008-2010). Mimosan rooli projektissa on auttaa kehittämään ja mallintamaan maahanmuuttajille ja työperäisille muuttajille arjen

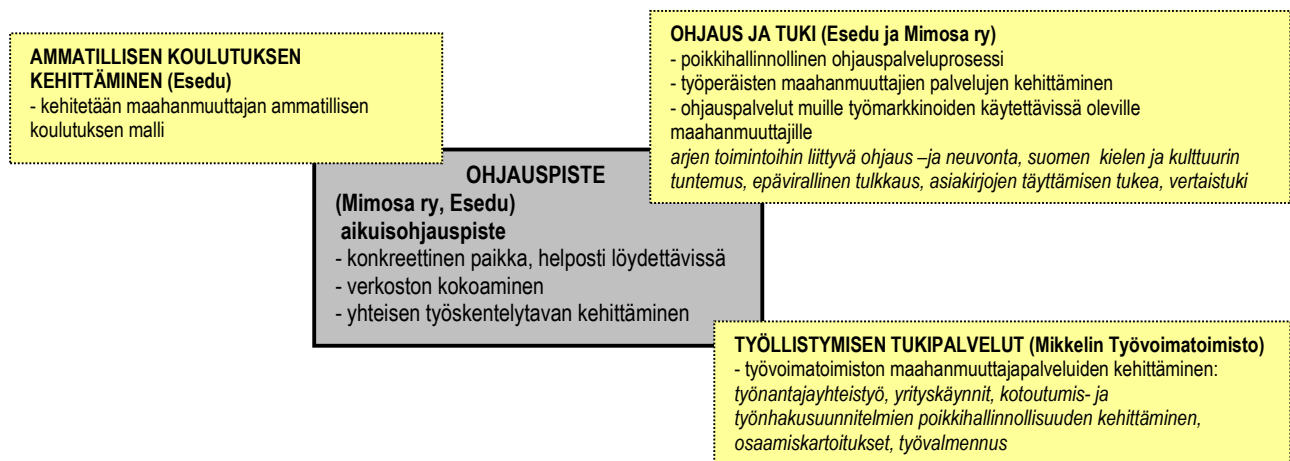
toimintoihin liittyvää ohjausta, vertaistukea. Lisäksi tavoitteena on lisätä suomen kielen ja kulttuurin tuntemusta, epävirallista tulkkausta ja asiakirjojen täyttämisen tukea.

→ Mimosa muuttaa Mikkelin kaupungin maahanmuuttotoimiston kanssa uusiin tiloihin Pankarantaan.

6. SEUDUN MAAHANMUUTTOPROJEKTIN ESITTELY

6.1 Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa

Pointti – maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa projektin keskeinen tehtävä on kehittää ohjaus- tuki- ja koulutuspalveluja niin, että työperäisten muuttajien kotoutuminen on nopeaa, sekä maahanmuuttajien mahdollisuudet hankkia työelämässä vaadittavaa koulutusta ja työllistyä Etelä-Savon alueelle helpottuu. Projektissa luodaan toimiva malli yhteistyössä työelämän, oppilaitosten, työhallinnon, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa, joka palvelee sekä työperäisten muuttajien että maassa jo asuvien ohjauksen ja koulutuksen tarpeita. Projektissa toteutetaan www.infopankki.fi -sivustolle Etelä-Savon paikallinen osuus. Projekti pohjautuu osittain hankekauden 2000-2006 aikana toimineen Kontakti-Maahanmuuttajien työllistymisen tukiprojektin aikana saatuihin kokemuksiin.

Kuva 4. Kehittämiskohteet Pointti –hankkeessa.

Hankkeessa mukava olevat tahot ovat Mikkelin seudulta Etelä-Savon ammattiopisto (hallinnoija), Mikkelin seudun maahanmuuttajatyön tuki Mimosa Ry ja Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto. Muut yhteistyötahot ovat Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto SAMI ja Linnalan settlementti. Hanke kestää ensimmäisen hakemuksen puitteissa vuoden 2010 loppuun saakka ja mahdollisesti v. 2013 jatkohakemuksella. Yhteistyötä tehdään Itä-Suomi aktiivisen maahanmuuttopolitiikan pilottialueeksi – hankkeen kanssa.

6.2 Itä-Suomi aktiivisen maahanmuuttopolitiikan pilottialueeksi - Makrohanke 14

Itä-Suomen neljän eri TE-keskus alueen yhteishanke kehittää Itä-Suomesta aktiivisen maahanmuuton mallialuetta yhteistyössä Kaakkois-Suomen TE-keskus -alueen sisarhankkeen kanssa. Etelä-Savon TE-keskuksen hallinnoimassa hankkeessa tehdään Itä-Suomesta pysyvän ja tilapäisen työperusteisen maahanmuuton pilottialue keskittyen erityisesti Venäjältä ja EU-maista tulleisiin työperusteisiin maahanmuuttajiin ja heidän perheenjäseniinsä.

Työnantajille ja työyhteisöille kehitetään kannustin- ja vastaanottomalleja vastaanottaa työperusteisia maahanmuuttajia. Lisäksi vaikutetaan asenteisiin ja tiedon levittämiseen tiedotusstrategialla. Lainsäätäjille projektissa kehitetään tietopakettimallia maahanmuuton kokemuksista, haasteista ja esteistä tarkoituksena joustavoittaa nykyisiä työlupakäytäntöjä. Samalla maahanmuuttajien ohjausta ja neuvontaa viranomaisten ja muiden hankkeiden ylläpitämiin kotouttamispalveluihin tehostetaan Itä-Suomessa. Projektissa hyödynnetään mm. työvoiman liikkuvuus (TyLi) –projektissa saatuja kokemuksia. Aiemmin luotua www.trud.fi -sivustoa kehitetään yhdessä www.infopankki.fi ja www.eures.europa.eu -sivustojen kanssa. Yhteistyötä tehdään Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa – hankkeen kanssa.

6.3 Russia Services

Venäläisten matkustusinto Itä-Suomeen lisääntyy koko ajan. Kilpailuvalttejamme on puhdas luonto, läheisyys sekä hyvä ja osaava palvelu. Russia Services –hanke kehittää alueen palvelutasoa lisäämällä kielitaitoa, kulttuurituntemusta ja markkinointia. Lisäksi hankkeessa opastetaan venäläisten kiinteistönomistamiseen liittyvissä asioissa sekä työelämän pelisäännöissä. Russia services –hankkeen toteuttavat yhteistyössä Helsingin kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskus ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti. Hanke kuuluu ESR-ohjelmaan, ja vastuuviranomainen on Etelä-Savon TE-keskus.

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on saada alueelle suurin mahdollinen hyöty venäläisistä matkailijoista, yrittäjistä ja sijoittajista. Hanke avustaa itäsuomalaisia eri aloilla toimivia yrityksiä, yhteisöjä sekä yksityishenkilöitä toiminnassa venäläisten kanssa. Monipuolisen tietotaidon ansioista tunnemme asiakkaamme paremmin, markkinointi on helpompaa ja osaamme kehittää oikeita tuotteita vastaamaan venäläisten asiakkaiden kysyntää.

Hankkeessa on kaksi erillistä osiota: Russia Services: Training ja Russian Services: Reception.

Training – koulutus- ja kehittämisohjelma järjestää koulutusta ja eri teemoja käsitteleviä tilaisuuksia suomessa ja osittain Pietarissa. Ohjelma sisältää mm. venäläiseen tapakulttuuriin, venäjän kieleen ja venäläisiin asiakkaisiin liittyvää koulutusta. Lisäksi ohjelma tarjoaa myös yrityskohtaista koulutusta ja tukipalveluja yritysten tarpeiden mukaisesti.

Reception – Kiinteistöt ja työelämän pelisäännöt. Neuvoo ja opastaa suomalaisia asioiden venäläisten kiinteistönomistajien, työnantajien ja tekijöiden kanssa. Samalla autetaan venäläisiä integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan helpottamalla heidän tiedonsaantiaan Suomessa vallitsevasta lainsäädännöstä ja toimintakulttuurista. Näin saamme suomalaiset ja venäläiset osapuolet kohtaamaan

ja edistämme liike-elämän ja julkisen sektorin yhteistyötä venäläisten kanssa. Tarvittaessa meiltä saa neuvontaa myös työsuhteeseen liittyvissä asioissa. Yhtenä osiona hankkeessa toteutetaan työelämän pelisääntöjen opetusta maahanmuuttajille erillisen työelämäsertifikaatti –koulutuksen avulla.

6.4 Vaaksa

Projekti kehittää toimintakauden aikana käytäntöjä, joilla jo olemassa olevat välityömarkkinat antavat osallistujilleen enemmän - työnhakijoille enemmän työpaikkoja ja mahdollisuuksia pidempiinkin työsuhteisiin. Vastaavasti työnantaja saa vaikuttavamman työpanoksen ja työn tuottavuus kasvaa. Projektissa etsitään uusia keinoja osallistuttaa välityömarkkinoilla toimivat niin, että mahdollisimman harvoin toimettomuus olisi ihmisen ainut realistinen vaihtoehto. Projekti ei ole maahanmuuttajille kohdistettu hanke, vaan maahanmuuttajat ovat yksi kohderyhmä muiden joukossa.

Projektissa pyritään hyödyntämään lakia sosiaalisista yrityksistä niin, että se hyödyttää ainakin julkista palkkatukityöllistämistä. Mikäli projektin selvitystyön seurauksena syntyy sosiaalinen yritys, niin se pyrkii löytämään yhteistyösuhteita esim. alihankkijan roolissa myös yrityssektorille.

→Hankkeen aikana selvitetään mahdollisuuksia muiden projektien kanssa yhteistyössä luoda www.typanet.net -sivusto toimimaan eri maiden kielillä.

Projektin toimintaan osallistuu ensisijaisesti kunnat, joiden intresseissä välityömarkkinoiden kehittäminen on. Yrityssektori saadaan mukaan siten, että etsitään uusia käytäntöjä työvoiman hyödyntämiselle. Projekti tulee kartoittamaan mahdollisuutena esim. usealla seutukunnalla toteutettuja työpoolimallia. Projekti toimii saumattomassa yhteistyössä työvoiman palvelukeskuksen, työvoimatoimistojen, kuntien sosiaalitoimen ja työvalmennuskeskusten kanssa. Se on myös kiinteässä yhteydessä seudun elinkeinoa kehittävien hankkeiden, toimijoiden ja varsinaisten yritysten kanssa.

6.5 TEESA – Työtä ja elämää Etelä-Savossa

TEESA-projektin tavoitteena on tehostaa työvoiman ja työpaikkojen kohtaantoa Etelä-Savossa ja kehittää henkilöstön hankkimiseen ja kehittämiseen innovatiivisia ja vaikuttavuudeltaan korkeatasoisia työnvälitys- ja muita työvoimapalveluja. Se vastaa työorganisaatioiden tarpeeseen vähentää ennakoivan työtteen avulla rekrytointivaikeuksia, edistää rekrytointivaikeus- ja kasvualojan työvoiman saatavuutta ja toisaalta parantaa eläsavolaisten ja Etelä-Savoon muuttoon suunnittelevien ja heidän puolisoitensa ja muiden perheenjäsenten työnsaantimahdollisuuksia ja työllisyyttä. Projekti ei ole maahanmuuttajille kohdistettu hanke, vaan maahanmuuttajat ovat yksi kohderyhmä muiden joukossa. Kohderyhmään kuuluvat varsinkin nopeasti työllistyvät työperäiset maahanmuuttajat (M14 –yhteistyö) ja maassa jo olevat maahanmuuttajat.

Projektissa parannetaan mukana olevien organisaatioiden HRD-osaamista ja kehitetään osaamisvajeiden tunnistamiseen liittyvää osaamista (tietopankki). *Projekti tekee tiivistä yhteistyötä työorganisaatioiden, kuntatoimijoiden, julkisen ja yksityisen työnvälityksen sekä muiden hankkeen tehtäväkenttään liittyvien projektien kanssa.*

Etelä-Savon rekrytointivaikeustoimialoja ovat vuoden 2007 tasossa ennakoiden 1) rakentaminen 2) matkailuun läheisesti liittyvät toimialat 3) sosiaali- ja terveysala 4) logistiikka-ala ja 5) teknologia-ala.

LIITTEET JA YHTEYSTIEDOT

LIITE 1 väestö Mikkelin seudulla vuodenvaihteessa 2006–2007

	Asukasluku yht.	Ulkomaisten kansalaisia			
		Miehiä	Naisia	yht.	%
Hirvensalmi	2569	3	16	19	0,7 %
Kangasniemi	6215	9	14	23	0,4 %
Mikkeli	48835	388	415	803	1,6 %
Mäntyharju	6701	34	36	70	1,0 %
Pertunmaa	2059	5	8	13	0,6 %
Puumala	2758	8	10	18	0,7 %
Ristiina	5070	49	57	106	2,1 %
Mikkelin seutu	74207	496	556	1052	1,4 %
Etelä-Savo	159492	908	1076	1984	1,2 %
Koko Suomi	5276955	62207	59532	121739	2,3 %

LIITE 2 Monikulttuurisuusasioiden toimintasuunnitelmalomake (Kehitetty [KOODI – maahanmuuttajatyön koordinoitiprojekti –hankkeessa.](#))

Lomakkeeseen kirjataan:

- yksikkö, virasto
- kuinka monikulttuurisuuteen liittyvät asiat näkyvät yksikön/viraston työssä
- mitä asioita halutaan nostaa esiin

- koulutustarpeet
- huolet ja haasteet
- monikielisen materiaalin tarve
- tulkkiasiat
- työntekijöiden ja/tai työharjoittelijoiden tarve
- jne.

- toimintasuunnitelma, jossa yksikkö itse asettaa muutaman tavoitteen monikulttuurisuusasioiden kehittämiseksi
 - tiedon hankkiminen
 - toimintamallien kehittäminen
 - yhdenvertaisuuden edistäminen
 - palvelutarjonnan arvioiminen
 - kulttuurien välisen työn valmiuksien/asiakaspalvelun kehittäminen
 - jne.

Lomakkeen kerää monikulttuurisuusasioista vastaava henkilö (koordinaattori), joka esimerkiksi vuosittain kokoaa saamansa informaation osaksi viraston/yksilön yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Näin tarvittavat asiat tulevat varmemmin hoidetuiksi ja eri tahot saavat myös vertaistukea toisiltaan monikulttuurisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Myös monikulttuurisuusohjelman teko pohjautuu tällöin todelliseen kentällä tapahtuvaan ja kentän työntekijöistä nousevaan tavoitteenasetteluun. Toimintasuunnitelmalomakkeen avulla virastot pystyvät vuosittain tehokkaasti päivittämään monikulttuurisuusasioiden kehitystä.

→ Liitetään osaksi lakisääteistä yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

→ Yhdenvertaisuussuunnitelma voidaan lähettää julkaistavaksi www.yhdenvertaisuus.fi sivustolle.

LIITE 3 Viranomaisten ja projektien yhteystiedot

Mikkelin seudun kunnat:

Hirvensalmen kunta, 52550 Hirvensalmi, (015) 727 111, www.hirvensalmi.fi
Hallintojohtaja Mervi Simoska, mervi.simoska@hirvensalmi.fi

Kangasniemen kunta, Otto Mannisen tie 2, 51200 Kangasniemi, (015) 78011, www.kangasniemi.fi

Mikkelin kaupunki, Raatihuoneenkatu 8-10, 50100 Mikkelä, (015) 1941, www.mikkeli.fi
Pakolaissihteeri Pia Boafo-Tulla, pia.boafo-tulla@mikkeli.fi

Mäntyharjun kunta, Asematie 3, 52700 Mäntyharju, (015) 770 111, www.mantynharju.fi

Pertunmaan kunta, Pertuntie 14, 19430 Pertunmaa, (015) 770 241, www.pertunmaa.fi

Ristiinan kunta, Linnantie 1-2, 52300 Ristiina, puh. (015) 740 111, www.ristiina.fi

Puumalan kunta, Keskustie 14, 52200 Puumala, puh. 0400 220 111, www.puumala.fi
Palvelujohtaja Anne Julin, puh. 050 342 5037, anne.julin@puumala.fi

Projektien yhteystiedot:

Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa, Etelä-Savon koulutuksen kuntayhtymä /Esedu,
PL 165, 50101 Mikkelä, Riitta Flinckilä, Hankejohtaja puh. 015 – 221 5111, 044 711 5610
Minna Hallikainen, projektipäällikkö, puh. 044 7115640, minna.hallikainen@esedu.fi

Makrohanke 14, Maarit Niskanen, projektipäällikkö maarit.niskanen@te-keskus.fi . Leena Tuomi,
aluekoordinaattori leena.tuomi@te-keskus.fi

TEESA- Työtä ja elämää Etelä-Savossa, Tuula Kämäräinen, projektipäällikkö tuula.kamarainen@te-keskus.fi puh. 050 395 0197

Vaaksa, Pekka Patama, projektipäällikkö, pekka.patama@mikkeli.fi, puh. 044 794 2270

Monikulttuurikeskus Mimosa:

Saattotie 1, 50130 Mikkelä, Hilka Lappalainen (015) 337 0005, e-mail: hilka.karjalainen@mimosa.fi

Maahanmuuttotoimisto:

Saattotie 1, 50130 Mikkelä, Pakolaissihteeri Pia Boafo-Tulla puh. 044 794 5059, e-mail: pia.boafo-tulla@mikkeli.fi

Elinkeinoharjoittajan oleskelulupa ja yrittäminen:

Poliisi, lupapalvelut yksikkö (Tuula Närväinen). Hallituskatu 4, 50100 Mikkelä. puh. 071 87 50141.

Etelä-Savon TE-keskus, palvelupäällikkö Toivo Venäläinen, puh. 010 602 4160, toivo.venalainen@te-keskus.fi .

Miset Oy: Kehittämispäällikkö Heikki Piironen, heikki.piironen@miset.fi

Työnantaja hakee ulkomaista työvoimaa

EURES/ETA-maat

Vastuuvirkailijat: Pirkko Nyström, Tiina Ikonen

EUREKSEN ulkopuoliset maat

Vastuuvirkailijat: Pirkko Nyström, Anna Shukan

Työpaikkailmoitus jätetään www.mol.fi sivulle ja paikka ”EURES-liputetaan” tarvittaessa

(kaikki mol.fi -paikat menevät Eures – järjestelmään automaattisesti).

- **suomenkielinen ilmoitus tavoittaa mm. paluumuuttajat Euresneuvojaverkoston hyödyntäminen**

(yht. noin 700 euresneuvojaa EU/Eta maissa).

Venäjä:

Työpaikkailmoitus www.trud.fi -sivulle.
- marjanpoimijoita myös Inkerin Liiton työllistämiskeskuksen kautta

Makrohanke 14 (M14) –toiminta
(projektipääällikkö Maarit Niskanen)

Itä-Suomen Business edustusto
Yksityiset vuokravälitysrytykset

CV–haku. Työnantajalla mahdollisuus käyttää CV–hakua www.eures.europa.eu -sivustolla

Venäjältä työvoimaa haettaessa voi hakea ehdokkaita

www.trud.fi -sivustolta

Ehdokashaastattelusta sopiminen. Haastattelut kohdemaassa tai Suomessa (työnantajat maksavat omat matkakulunsa). Videokonferenssimahdollisuuden selvittäminen /TE-keskus.

Valintavaihe. Peruspalvelut maksuttomia, mutta esim. soveltuvuusarvioinnit maksullisia.

Työntekoon tarvittavat luvat:

EU/ETA -maista tulevilla vapaa liikkuvuus- ja työskentelyoikeus.

EU-kansalaisten, Liechtensteinin ja Sveitsin kansalaisten on rekisteröidyttävä paikallispoliisissa. Pohjoismaiden kansalaisten rekisteröinti tapahtuu maistraatissa yhteispohjoismaisen muuttokirjan perusteella.

Muilta kuin EU/ETA –maiden kansalaisilta, ns. kolmansien maiden kansalaisilta, vaaditaan työntekoon oikeuttava työntekijän oleskelulupa. Oleskelulupa on joko määräaikainen (B), jatkuva (A) tai pysyvä (P).

B-luvalla olevaa ei voida rekisteröidä työvoimatoimiston työnhakijaksi.

Hakemuksen voi panna vireille joko työntekijä tai työnantaja. Hakemuksen voi jättää ulkomailla Suomen edustustoon ja Suomessa kihlakunnan poliisille tai työvoimatoimistoihin.

Työntekijän oleskeluluvan käsittely on maksullinen. Maksu (200 € v.2008) maksetaan tilille Nordea 166030-117351. Työvoimatoimistoon jätettäessä täytyy liitteenä olla maksukuitti. Poliisille ja lähetystöön käsittelymaksu maksetaan käteisellä.

Työntekijän oleskelulupaa EI TARVITA

ulkomaalaislaissa määritellyissä eräissä työtehtävissä (esim. asiantuntijat, erityisosajat, enintään kolme kuukautta kestävä marjojen ja vihannesten keruu/hoitotyö, urheilijat, valmentajat, au pairit ym.) **Työntekijän jatko-oleskeluluvan** myöntää poliisi